

תנאי החתימה.

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 10.50 קראָנען, לחצי שנה: 5.25 קראָנען, לרבע שנה: 2.70 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 4 רו״כ, לחצי שנה: 2 רו״כ, לרבע שנה: 1 רו״כ.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 9 מארק, באנגליה לשנה: 8 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 11 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 10 פרנק.

ההותמים לשנה שלמה יקבלו בסוף השנה השורה יפה חנם.

דמי החתימה יוכלו לשלם גם לשעורין: 2 רובל בעת החתימה, ושני הרובל הנותרים בראשית הרבע השני (ובשאר ארצות בכסף המדינה לפי הקורס).

מחיר כל נומר 10 קאפ׳, 25 העללער.

בעד חלוף האדריסה 20 קאפ.

מחיר מודעות: בעד כל שורה קטנה פטיט 38 ה׳, 15 ק׳.

עם „הפדגוג״ או עם „הנעורים״:

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 15.50 קראָנען, לחצי שנה: 7.75 קראָנען, לרבע שנה 3.90 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 6 רו״כ, לחצי שנה: 3 רו״כ, לרבע שנה 1.50.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 13 מארק, באנגליה לשנה: 12 שילינג, בשאר ארצות לשנה: 17 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 16 פרנק.

עם „הפדגוג״ ו„הנעורים״:

באוסטריה־אונגריה: לשנה: 21 קראָנען, לחצי שנה: 10.50 קראָנען, לרבע שנה: 5.25 קראָנען.

ברוסיה: לשנה: 8 רובל, להצי שנה: 4 רובל, לרבע שנה: 2 רובל.

בשאר ארצות: באשכנז לשנה: 18 מארק, באנגליה לשנה: 16 שיללינג, ביתר הארצות לשנה: 22 פרנק, בארץ ישראל לשנה: 20 פרנק. וכן להצי ולרבע שנה בערך.

קְרָקוֹי, יום ד׳, י״ג כסלו תרס״ד. גליון ט־י. Krakau, 2 December (19 November) 1903.

נֵס־חֲנֻכָּה.

(סִפּוּר).

יַלְדֵי שְׁלֹמֹה הַחֶבְרוֹנִי עָמְדוּ צְפוּפִים בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן שֶׁל חֲנֻכָּה וְחִכּוּ לְאַבָּא, עַד שֶׁיִּגְמֹר אֶת מִזְמוֹרָיו עַל הַנֵּר, וְיִפְנֶה אֲלֵיהֶם לָתֵת לְכָל אֶחָד „דְּמֵי־חֲנֻכָּה״, כַּאֲשֶׁר יִדְבֶנּוּ לִבּוֹ.

יוֹתֵר מִכֻּלָּם קָצְרָה רוּחוֹ שֶׁל דָּוִד הַקָּטָן, נַעַר בֶּן תֵּשַׁע, וְהוּא הָיָה הַצָּעִיר בְּאֶחָיו וְהַשּׁוֹבָב בְּכָל נַעֲרֵי הָעִיר. נִדְמָה לוֹ, שֶׁמִּזְמוֹרִים אֵלּוּ, שֶׁאַבָּא מְזַמֵּר הֵם אֲרֻכִּים־אֲרֻכִּים לְאֵין קֵץ, וְאֵין בָּהֶם שׁוּם נֹעַם.

יוֹשֵׁב הוּא וָקָם, קָם וְיוֹשֵׁב, וּמַחֲלִיף אֶת מְקוֹמוֹ לִרְגָעִים — וּמִתּוֹךְ קֹצֶר רוּחַ הוּא בָּא עִם אֶחָיו בְּשִׂיחָה לְפִי שָׁעָה: חָפֵץ הוּא לְשַׁעֵר מֵרֹאשׁ, כַּמָּה יִתֵּן אַבָּא לְכָל אֶחָד מֵהֶם.

— הֲיוֹדֵעַ עֲתִידוֹת אָנִי? — עוֹנֵהוּ בְּהַקְפָּדָה זְבֻלוּן הַבְּכוֹר, נַעַר בֶּן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, — מְשַׁעֵר אֲנִי, שֶׁיִּתֵּן עֶשֶׂר עֶשֶׂר אֲגוֹרוֹת.

— וְאוּלַי יִתֵּן עֶשְׂרִים, עֶשְׂרִים, — מְשַׁעֵר נַפְתָּלִי — מֵאַיִן אַתָּה יוֹדֵעַ, שֶׁלֹּא יִתֵּן עֶשְׂרִים?

— רוֹאֶה [1] אֲנִי אֶת דְּבָרֶיךָ יוֹתֵר מִדְּבָרֵי זְבֻלוּן — מִתְעָרֵב שְׁמוּאֵל בַּשִּׂיחָה — אַבָּא יִתֵּן בְּוַדַּאי עֶשְׂרִים לְכָל אֶחָד מֵאִתָּנוּ.

[1] טוֹבִים דְּבָרֶיךָ בְּעֵינַי.

— אִם יִתֵּן לָכֶם עֶשְׂרִים,— קוֹרֵא דָוִד הַקָּטָן — אָז יִתֵּן לִי שִׁשִּׁים.

— מַדּוּעַ ? — תְּמֵהִים הָאַחִים.

— הֲלֹא כָּךְ הוּא הַחֶשְׁבּוֹן,— עוֹנֶה דָוִד בִּתְמִימוּת — כַּמָּה אַחִים אַתֶּם לִי ?— שְׁלשָׁה ! עֶשְׂרִים — לַגֻּלְגֹּלֶת, הֲרֵי שִׁשִּׁים לָכֶם ! וּבַמֶּה גָרוּעַ אֲנִי מִכֶּם, שֶׁיִּתֵּן לִי אַבָּא פָּחוֹת ?

הַנְּעָרִים צָחֲקוּ בְלַחַשׁ, שֶׁלֹּא יְבַלְבְּלוּ אֶת אֲבִיהֶם הָעוֹמֵד וּמְזַמֵּר עַל הַנֵּרוֹת, וְהִתְחִילוּ לְהָבִין אֶת הַשּׁוֹבָב הַתָּמִים וּלְהוֹכִיחַ לוֹ, שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ אֵינוֹ נָכוֹן ; אֲבָל דָּוִד הַקָּטָן עוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ, וְכָל טַעֲנוֹת אֶחָיו אֵינָן מְזִיזוֹת אוֹתוֹ מִמֶּנָּה.

אוֹהֵב הַקָּטָן אֶת כָּל אֶחָיו יַחַד וּבְשָׁוֶה ; אֵין אֶחָד מֵהֶם גָּרוּעַ אוֹ יָפֶה בְּעֵינָיו מֵחֲבֵרָיו. עַד שֶׁכֻּלָּם הֵם בְּעֵינָיו כְּנֶפֶשׁ אַחַת טוֹבָה וַאֲהוּבָה. יוֹדֵעַ הוּא, שֶׁבַּבַּיִת אַבָּא יֶשְׁנוֹ : הוּא וְאֶחָיו ; וְאִם לְאֶחָיו יִתֵּן שִׁשִּׁים, מַדּוּעַ זֶה בֶּאֱמֶת יִגָּרַע חֶלְקוֹ הוּא ?

בֵּין כַּךְ גָּמַר אַבָּא אֶת מִזְמוֹרָיו, וּפָנָה אֶל הַיְלָדִים.

— דְּמֵי חֲנֻכָּה — חֲפֵצִים אַתֶּם, בָּנִים ?

הַנְּעָרִים הוֹרִידוּ עֵינֵיהֶם לָאָרֶץ וְשָׁתְקוּ.

רַק דָּוִד הַקָּטָן נָשָׂא אֶת עֵינָיו אֶל אָבִיו וְקָרָא :

—חֲפֵצִים אֲנַחְנוּ כֻלָּנוּ! אֲנִי חָפֵץ, וּזְבוּלוּן חָפֵץ, נַפְתָּלִי וּשְׁמוּאֵל— כֻּלָּנוּ חֲפֵצִים דְּמֵי חֲנֻכָּה!

— רֹאשׁ הַמְדַבְּרִים אַתָּה לִי,— קָרָא עָלָיו אָבִיו בִּצְחוֹק עָצוּר — טוֹב הַדָּבָר ; הִנֵּה הֲכִינוֹתִי לָכֶם אַרְבַּע חֲפִיסוֹת [2]. בְּכָל חֲפִיסָה כְּרוּכָה מַטְבֵּעַ אַחַת. בְּגוֹרָל תִּזְכּוּ אִישׁ בְּחֶלְקוֹ. גְּשׁוּ וּקְחוּ!

חֲלֻקָּה זוּ לֹא טוֹבָה הָיְתָה בְּעֵינֵי „רֹאשׁ-הַמְדַבְּרִים" הַקָּטָן. חָפֵץ הָיָה לְהַסְכִּים עָלֶיהָ, וּבִלְבַד שֶׁיִּמְסֹר לוֹ אַבָּא סִמָּן, בְּאֵיזוֹ חֲפִיסָה כְּרוּכָה הַמַּטְבֵּעַ הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר ; אֲבָל עַתָּה הֲלֹא יֵשׁ לַחֲשֹׁשׁ, שֶׁמָּא יִקַּח אֶת הַמַּטְבֵּעַ הַקְּטַנָּה מִכֻּלָּם, וְאֵיךְ יָכוֹל הוּא לְהַסְכִּים לַחֲלֻקָּה כָּזוֹ ?

אֲבָל אַבָּא בְּאַחַת — בְּגוֹרָל תִּזְכּוּ בְּחֶלְקֵיכֶם !

דָּוִד הִשְׁתַּקַּע בְּמַחֲשָׁבוֹת, אֵיךְ לָצֵאת מִן הַמֵּצַר ; לְסוֹף קָם וְהוֹדִיעַ, שֶׁהוּא נָכוֹן לָקַחַת אֶת הַמַּטְבֵּעַ הַיּוֹתֵר קְטַנָּה, וְרַק תְּנַאי אֶחָד הוּא מַתְנֶה, שֶׁלֹּא יְשַׂחֲקוּ אֶחָיו עִם נְעָרִים אֲחֵרִים, רַק — עִמּוֹ.

שַׂחְקָן חָרוּץ הוּא דָּוִד הַקָּטָן ; מַאֲמִין הוּא בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא יִזְכֶּה אֶת כָּל כַּסְפֵּי אֶחָיו.

הַחֲפִיסוֹת נִפְתְּחוּ, וְנִגְלָה הַדָּבָר, שֶׁבְּכָל אַחַת מֵהֶן הָיָה סְכוּם שָׁוֶה — לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר מִן הַשְּׁאָר.

אֲבָל דָּוִד דוֹרֵשׁ מֵאֶחָיו, שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת הַתְּנַאי, וַיֵּשְׁבוּ לְשַׂחֵק.

דָּוִד „רֹאשׁ הַמְדַבְּרִים" לָקַח אֶת הַסְּבִיבוֹן בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו, קָם עַל רַגְלָיו, וְהִפְרִיחַ אוֹתוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן.

---

[2] חֲפִיסָה — חֲבִילַת-נְיָר קְטַנָּה.

זְרְרְרְר.... סוֹבֵב הוֹלֵךְ הַסְּבִיבוֹן... מְאַחֵר הוּא לִנְפֹּל. אֵינוֹ חָפֵץ לָדַעַת שֶׁנְּפִילָתוֹ כָּל-כַּךְ נְחוּצָה לַמְשַׂחֲקִים.

— נוּן !

— לֹא, גִּמֶּל !

רַק גְּמַלִּים עוֹלוֹת בְּגוֹרָלוֹ שֶׁל דָּוִד ; יָרֵא הוּא רַק מִפְּנֵי הַ„שִּׁין", כִּי בְּשִׁין אֵינוֹ יָכוֹל לְהַטִּיל סָפֵק ; אֲבָל בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹפֶלֶת „נוּן", הוּא מִתְעַקֵּשׁ וְאוֹמֵר שֶׁזּוֹהִי „גִּמֶּל", וּרְאָיָה לְדָבָר הוּא מֵבִיא, שֶׁגַּם בְּסִדּוּר יֵשׁ לִפְעָמִים גְּמַלִּים כָּאֵלֶּה, הַדּוֹמוֹת לְ„נוּן".

וּמִתְקוֹטְטִים הַנְּעָרִים בְּלַחַשׁ ; וְדָוִד מִתְעַקֵּשׁ וְעוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ. אֵין הָאַחִים חֲפֵצִים לְהָקִים שָׁאוֹן בַּבַּיִת, וְנִכְנָעִים מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל אֲחִיהֶם הַקָּטָן ; וְהוּא הוֹלֵךְ וְזוֹכֶה.

חָפֵץ אַבָּא לְנַסּוֹת אֶת הַקָּטָן, אִם כֹּה גָּבְרָה בּוֹ תַּאֲוַת הַמָּמוֹן [3] וְאָמַר :

„דָּוִד ! נוֹתֵן אֲנִי לְךָ סְכוּם הַכֶּסֶף, שֶׁאַתָּה יָכוֹל לִזְכּוֹת מֵאַחֶיךָ, אַךְ בִּתְנַאי שֶׁתֶּחְדַּל לְשַׂחֵק.

אֲבָל — לֹא !— חָפֵץ דָּוִד לִזְכּוֹת בְּמִשְׂחָק. אֵין לַכֶּסֶף כָּל עֵרֶךְ בְּעֵינָיו, אֶלָּא זֶה שֶׁיְּכוֹלִים לְשַׂחֵק בּוֹ וְלִזְכּוֹת, הָעִקָּר — לִזְכּוֹת.

וּמְשַׂחֲקִים הַנְּעָרִים וּמְשַׂחֲקִים ; וּמַחֲלִיפִים מִשְׂחָק בְּמִשְׂחָק, זֶה מַפְסִיד, וְזֶה זוֹכֶה : אַךְ הִנֵּה הַמִּשְׂחָק הִגִּיעַ לִמְרוֹם קִצּוֹ : קֹמֶץ הָגוּן שֶׁל פְּרֻטּוֹת מֻנָּח עַל הַשֻּׁלְחָן, דָּוִד מַעֲמִיד אֶת הַסְּבִיבוֹן, לוֹחֵשׁ עָלָיו : „גִּמֶּל אוֹ הֵא, וְיוֹתֵר טוֹב — גִּמֶּל".

הוּא מַפְרִיחַ אֶת הַסְּבִיבוֹן בַּחֲרִיצוּת רַבָּה. הַסְּבִיבוֹן הִסְתּוֹבֵב בִּמְרוּצָה, עַד שֶׁלֹּא נִכְּרָה צוּרָתוֹ. דּוֹמֶה הָיָה, שֶׁאֵיזוֹ צִפֹּרֶת כְּרָמִים מְעוֹפֶפֶת, רוֹקֶדֶת, מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַשֻּׁלְחָן. לֵב דָּוִד דּוֹפֵק בּוֹ : אִם יִפֹּל לוֹ הַפַּעַם „גִּמֶּל", יִזְכֶּה סְכוּם גָּדוֹל פַּעַם אַחַת ; וְזוֹהִי הַתְּקוּפָה הָאַחֲרוֹנָה, אַף פְּרֻטָּה לֹא נִשְׁאֲרָה עוֹד לְאֶחָיו.

...זְז ...זְזְז .. יָחוֹג יָנוּעַ הַסְּבִיבוֹן, יְגַלֶּה סוֹדוֹת בְּשָׂפָה שֶׁאֵינָהּ מוּבֶנֶת לַמְשַׂחֲקִים, הוֹלֵךְ וְנוֹטֶה הֵנָּה וָהֵנָּה... וְכָל מַה שֶּׁהוּא מִתְקָרֵב לִנְפִילָתוֹ, הוּא מַרְאֶה יוֹתֵר אֶת צוּרָתוֹ ; מִתְעַקֵּשׁ הוּא אָמְנָם בָּרְגָעִים הָאַחֲרוֹנִים, קָשֶׁה לוֹ לִנְפֹּל בִּשְׁבִיל תּוֹעֶלֶת אֲחֵרִים.

אֲבָל כְּבָר נִגְזַר עָלָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית שֶׁיִּפֹּל.

לְסוֹף הֵבִין הַסְּבִיבוֹן, שֶׁטּוֹב טוֹב לוֹ לִשְׁכַּב פְּרַקְדָּן [4], מִלָּרוּץ בְּרֶגֶל אַחַת וּסְבֹב עַל חוּד צַר — וַיִּשְׁכָּב.

כָּל הַיָּדַיִם מִהֲרוּ אֶל הַנּוֹפֵל. חֲפֵצִים הָיוּ כֻלָּם בְּרֶגַע אֶחָד לִרְאוֹת אֶת הַסּוֹד שֶׁנִּתְגַּלָּה : אֶת הָ„אוֹת" שֶׁנָּפְלָה לְטוֹבַת אֶחָד מֵהֶם ; וְכֵן הִתְהַפֵּךְ הַסְּבִיבוֹן בִּידֵיהֶם, וְלֹא נוֹדַע הָאוֹת.

---

[3] הַכֶּסֶף.

[4] עַל-גַּבּוֹ.

אז קמה מריבה; האחים דרשו, שישנה דוד את מהלכו; אבל דוד טען: ומאין אתם יודעים, שלא נפל לי „גמל"? והנה הכסף כבר בידי!

חפץ היה אבא להשקיט את הריב ויקרא:

מתקוטטים אתם, בנים, על דמי חנכה, אבל הידעתם – מהו חנכה?

– אני יודע, אני יודע, – קרא דוד.

– אמר, אם יודע אתה.

– ביום השני של חנכה... עשינו... בנק עברי לקנות את ארץ ישראל.

צחק שלמה, צחקו הנערים; ודוד הביט עליהם משתאה וכועס:

„מה הם מצחקים? האם לא כך הוא הדבר?"

– כן הוא הדבר, – מבאר לו אביו – זה היה ביום שני של חנכה, אבל הן שמונת ימים לחג החנכה! מה הם שמונת הימים? למה סביבון זה? ומה הן האותיות „גמל והא", שאתה זוכה בהן, ו„נון ושין", המביאות לך הפסד – יודע אתה כל זאת? אם אינך יודע, בא ואספר לך.

כאשר שמע דוד ספור, שקעה התלהבותו למשחק, עזב את הכסף מתוך ידו, וישא עיניו הנוצצות אל אביו.

אוהב היה מאד לשמע ספורים.

הנערים שקטו וישבו סביב לשלחן; הם ידעו כבר הרבה ספורים על אדות חנכה ועל אדות המכבים והחשמונאים אבל אם אביהם חפץ לספר להם ספור, יהיה זה בודאי ספור חדש, שלא שמעו אותו עד היום.

ושלמה מתחיל לספר:

בימי החשמונאים היה הדבר. אז היינו יושבים עוד על אדמתנו בארץ ישראל. הלא יודעים אתם!

רבים מבני ישראל, אשר נשארו בבבל ובפרס, ולא עלו עם עזרא לארצם – התפזרו ובאו לגור בארצות נכריות. ראו הגוים את דרכי היהודים ההם ואת תורתם, וידעו כי אין אלהים כאלהי ישראל, אין תורה תמימה נעימה כתורת ישראל, ואין עם חכם כעם ישראל.

והתחילו באים מארצות רבות וביחוד מארץ יון – לארץ ישראל ללמד חכמה ודעת מפי חכמי היהודים.

וכאשר באו מן הגוים האלה לארצנו, ראו כי אין ארץ נחמדה כארץ ישראל בהריה, בעמקיה, ביעריה ובנהרותיה, בתאניה ורמוניה, בפרחיה וצפריה ובכל אשר בה -- ויאחזו הגרים בארץ ויהיו תושביה.

„טובים ימי הסתו בארץ יהודה מאביב וקיץ בארץ העמים" – אמרו הגרים והתושבים.

ויותר מכל נעם לחכם יין ארץ ישראל. „טוב תמד [5] הכרמל מיין יון; ועסים לבנון – משכר [6] מצרים" – הגידו הכל.

[5] מי משרת זג וחרצן. [6] שכר – יין חריף.

ומיום ליום נוסעים יהודים לארצות הגוים ללמדם תורה ודעת, ומיום ליום באים גוים בנחלת ישראל ונאחזים בה.

אזרחי ישראל הלכו ומעטו, ותושבי הגוים הלכו ורבו.

ויהיו התושבים לומדים תורה וחכמה ביום בבתי המדרש, ומאחרים בנשף בבתי המרזח.

ויהיו שם רבים מחכמי יון, אשר ידעו בחכמתם, כי בן־אדם רמה ותולעה וכי כסף וזהב אינם אלא צעצועים לבני אדם פתאים; ובכל זאת לא נמנעו מקנות להם עבדים ושפחות ומעשק שכר שכיר.

ולא היתה רוח חכמי ישראל נוחה ממעשיהם אלה, ועמדו והכריזו:

„מי שחכמתו מרבה ממעשיו אין חכמתו מתקימת!"

והיהודים מתמעטים, והיונים מתרבים.

והתגעגעו היונים לכל תעלוליהם, אשר היו עושים בארצותם; כי שם היו להם בתי מרזח הרבה יותר מאשר בארץ־ישראל ובתי משחק וגנים לטיול, אשר היו עושים שם מעשים מכערים ותועבות נוראות – ויאמרו איש לרעהו: „הבה נבנה לנו כאלה גם פה!"

והיו שם יהודים רבים בני בליעל, אשר התחברו עם היונים וקראו יחד: בתי מרזח! בתי משחק! נהפך את בתי המדרש לבתי מרזח!"

ואלילים רבים היו ליונים: אליל לשמש, אליל לרעם, לברק, ליום, ללילה – אלילי כסף וזהב כלם; ויביאו אותם לארצנו וילמדו את צעירי בני ישראל להשתחוות למעשה ידיהם.

אז ראו החכמים כי יותר מן הטובה שאחינו מביאים לגוים בארצותם – גדולה הרעה, שמביאים לנו תושבי הגוים בארצנו.

אז קמו והכריזו:

„קשים גרים לישראל כספחת!"

ומתתיהו בן יוחנן כהן גדול התמרמר מאד על החכמים, שהם יוצאים ידי חובתם רק בכרוזים והחלטות ואינם עושים דבר של ממש לעצר בעד הרעה.

הזקן הרגיש את הסכנה הגדולה, שרחפה על עמנו: היונים מתרבים, היהודים מתמעטים; לומדים אל דרכי הגוים ותועבותיהם, ואת תורת אלהים יעזבו.

והוא עובר בחוצות ובא אל בתי כנסיות וצוח: עם אלהי אברהם! אסון גדול צפוי לנו מן היונים!

אבל ההמון מביט אליו בתמהון: „מה חפץ הזקן הקפדן זה מן היונים?! הלא מיום שבאו הנה הוטב מצב הארץ!"

ומנענעים עליו בראשיהם והולכים להם.

והיונים ואוהביהם הולכים ומתרבים בקרב הארץ.

וְשׁוֹפְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹטְרָיו, אֲשֶׁר לֹא לָקְחוּ שֹׁחַד, וְלֹא הִצְדִּיקוּ אֶת הָרָשָׁע — לֹא הָיוּ טוֹבִים בְּעֵינֵי הַיְּוָנִים; וַיְהִי בְּעֵת בְּחִירַת הַשּׁוֹפְטִים, וַיִּשְׁתַּדְּלוּ הַיְּוָנִים לִבְחֹר לְשׁוֹפְטִים מֵאַחֵיהֶם אוֹ מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל הַהוֹלְכִים בְּדַרְכֵי הַיְּוָנִים.

וּבַיָּמִים הָהֵם הָיְתָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל תַּחַת מֶמְשֶׁלֶת אַנְטִיוֹכוּס מֶלֶךְ יָוָן.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּתְאַסְּפוּ הַיְּוָנִים, וְעִמָּם גַּם יְהוּדִים בְּנֵי בְלִיַּעַל, לִבְנוֹת בְּשַׁעַר הַמִּקְדָּשׁ בֵּית מִסְגֵּד לֶאֱלִילֵי יָוָן.

וּמִזְבֵּחַ בָּנוּ שָׁם לְהַקְרִיב עָלָיו חֲזִירִים.

מַאֲמִינִים הָיוּ הַיְּוָנִים, שֶׁאֱלִילֵיהֶם תְּאֵבִים[7] לִבְשַׂר הַחֲזִיר.

שָׁמַע מַתִּתְיָהוּ אֶת הַדָּבָר — וַתִּבְעַר כָּאֵשׁ קִנְאָתוֹ.

וַיֵּצֵא מַתִּתְיָהוּ אֶל חֲצַר הַמִּקְדָּשׁ וַיַּרְא, וְהִנֵּה יְהוּדִי אֶחָד בֶּן בְּלִיַּעַל עוֹלֶה עַל הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְרִיב עָלָיו חֲזִיר; וַיִּדְקְרֵהוּ מַתִּתְיָהוּ בְּחַרְבּוֹ וַיִּקְרָא: מִי לַאדֹנָי — אֵלָי!

וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו חֲמֵשֶׁת בָּנָיו: יוֹחָנָן, שִׁמְעוֹן וִיהוּדָה, אֶלְעָזָר וְיוֹנָתָן — וּמִסְפָּר קָטָן שֶׁל גִּבּוֹרֵי חַיִל וְיִרְאֵי אֱלֹהִים, וַיָּקוּמוּ עַל הַיְּוָנִים, וַיַּכּוּ בָהֶם מַכָּה רַבָּה, וַיְגָרְשׁוּם מִתּוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ. —

וְהַשְּׁמוּעָה הִגִּיעָה אֶל אַנְטִיוֹכוּס לֵאמֹר: „מָרְדוּ בְךָ מַתִּתְיָהוּ וּבָנָיו וְרַבִּים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל!"

וַיִּשְׁלַח אַנְטִיוֹכוּס אֶת לִיזִיָּה שַׂר צְבָאוֹ וְאַרְבָּעִים אֶלֶף אִישׁ עִמּוֹ לְהַשְׁקִיט אֶת הַמֶּרֶד.

וּמַתִּתְיָהוּ מֵת; וְלִפְנֵי מוֹתוֹ הִפְקִיד אֶת יְהוּדָה בְּנוֹ לְרֹאשׁ עַל מַחֲנֵהוּ.

וַיֵּצֵא יְהוּדָה לִקְרַאת לִיזִיָּה, וַיַּךְ אֶת חֵילוֹ לְפִי חָרֶב.

וַיִּתְחַזֵּק לִיזִיָּה וַיָּבֹא שֵׁנִית אַרְצָה יְהוּדָה וְעִמּוֹ שִׁשִּׁים אֶלֶף חַיִל וַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים פָּרָשִׁים.

רָאָה יְהוּדָה אֶת הַחַיִל הָרָב — וַיָּשֶׂם אֶל לִבּוֹ.

וַיְחַלֵּק אֶת מַחֲנֵהוּ לְאַרְבַּע פְּלֻגּוֹת, וַיְשִׂימֵם בְּמַאֲרָב מִסָּבִיב לְ„בֵית צוּר" בֵּין סְלָעִים וְכֵיפִים; וּפְלֻגָּה קְטַנָּה לָקַח אִתּוֹ וַיִּתְבַּצֵּר בְּ„בֵית צוּר".

וְעַל אַרְבַּע הַפְּלֻגּוֹת שָׂם אֶת אַרְבַּעַת אֶחָיו: אֶת יוֹחָנָן — עַל הַפְּלֻגָּה הַמִּזְרָחִית, אֶת שִׁמְעוֹן — עַל הַפְּלֻגָּה הַמַּעֲרָבִית, אֶת אֶלְעָזָר — עַל הַפְּלֻגָּה הַצְּפוֹנִית, וְאֶת יוֹנָתָן עַל הַפְּלֻגָּה הַדְּרוֹמִית. —

וִיהוּדָה וּמַחֲנֵהוּ הַקָּטָן הִתְבַּצְּרוּ בְּ„בֵית־צוּר"; וְחֵיל הָאוֹיֵב הָרָב כְּחוֹל הַיָּם חוֹנִים מִסָּבִיב לְחוֹמַת „בֵּית צוּר"; וְלֹא נָתְנוּ לְהָבִיא צֵידָה וּמָזוֹן אֶל תּוֹךְ הַמִּבְצָר.

אָז קָם יְהוּדָה וַיִּקְרָא אֶל מַחֲנֵהוּ לֵאמֹר:

„בְּצֵאת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם אֶל הַמִּדְבָּר הַנּוֹרָא, עָשָׂה לָהֶם אֱלֹהִים נֵס, וְכִלְכְּלָם בְּלֶחֶם שָׁמַיִם אַרְבָּעִים שָׁנָה. עַתָּה הִגִּיעָה הָעֵת, כִּי נַעַשׂ אָנוּ נֵס לֵאלֹהִים וּלְעַמּוֹ: נַרְאֶה לְכָל הָעוֹלָם, כִּי יְכוֹלִים אָנוּ לִחְיוֹת בְּלִי לָחֶם!"

[7]) מִתְאַוִּים.

וְשָׁם הָיָה עֵץ זַיִת אֶחָד גָּדוֹל וְעָנֵף, כָּפוּף תַּחַת מַשָּׂא הַזֵּיתִים אֲשֶׁר עָלָיו; וַיִּתְּנוּ הַגִּבּוֹרִים אֶת עֵינֵיהֶם בָּעֵץ; וַיְשַׁעֲרוּ, כִּי הוּא יַסְפִּיק לְכָל אֶחָד מֵהֶם עֲשָׂרָה זֵיתִים לְיוֹם.

אָז קָמוּ וְנִשְׁבְּעוּ כֻלָּם, כִּי לֹא יֹאכַל אִישׁ מֵהֶם כָּל לֶחֶם וְכָל מָזוֹן רַק — עֲשָׂרָה זֵיתִים לְיוֹם.

„עַתָּה, אָמַר יְהוּדָה, גַּם אִם עֶשֶׂר שָׁנִים יִחַן עָלֵינוּ הָאוֹיֵב, לֹא יַרְעִיבֵנוּ: כִּי עַד שֶׁנֹּאכַל זֵיתִים שֶׁל שָׁנָה זוּ יִתֵּן לָנוּ הָעֵץ זֵיתִים חֲדָשִׁים."

וַיַּאַרְכוּ יְמֵי הַמָּצוֹר; וְלִיזִיָּה לֹא יָכֹל לְהָבִין: „אֵיכָכָה יְכוֹלִים הַיְּהוּדִים לִחְיוֹת בְּלִי מָזוֹן וְצֵידָה? אֵין זֶה כִּי אִם מְבִיאִים לָהֶם בַּלַּיְלָה מָזוֹן דֶּרֶךְ אֵיזֶה מָבוֹא נִסְתָּר!" וַיַּצֵּג שׁוֹמְרִים רַבִּים עַל הַדְּרָכִים וּסְבִיב הַחוֹמָה.

וִיהוּדָה קָם בַּלַּיְלָה, וְהִשְׁלִיךְ מֵעַל לַחוֹמָה חַלַּת לֶחֶם אַחַת מִן הַמְּעַט, אֲשֶׁר הָיָה עוֹד בָּעִיר; וַיְהִי בַבֹּקֶר, כַּאֲשֶׁר מָצָא לִיזִיָּה אֶת חַלַּת הַלֶּחֶם — וַיֹּאמַר:

„אֵין זֶה, כִּי אִם דֶּרֶךְ הַמָּקוֹם הַזֶּה הֵבִיאוּ בַלַּיְלָה צֵידָה הָעִירָה, וְחַלָּה זוּ נָפְלָה מֵעֶגְלוֹת הַצֵּידָה, וְהַשּׁוֹמְרִים לֹא רָאוּ!"

וַיָּקָם וַיַּהֲרֹג אֶת הַשֹּׁמְרִים; וּבַלַּיְלָה הַשֵּׁנִי הִסִּיעַ אֶת כָּל מַחֲנֵהוּ אֶל הַמָּקוֹם הַהוּא וְחִכָּה לִקְרַאת הָעֲגָלוֹת, אֲשֶׁר הֶאֱמִין, כִּי תָבֹאנָה עֲמוּסוֹת לֶחֶם וּמָזוֹן.

אָז יָצָא יְהוּדָה חֶרֶשׁ עִם מַחֲנֵהוּ הַקָּטָן, וַיִּפֹּל עַל חֵיל לִיזִיָּה מֵאֲחוֹרֵיהֶם, וַיַּעַשׂ בָּהֶם הֶרֶג רָב; וַיָּשָׁב עִם מַחֲנֵהוּ אֶל הַמִּבְצָר וַיִּסְגֹּר שְׁעָרָיו.

וַיִּבֶן לוֹ יְהוּדָה בְּתוֹךְ הַמִּבְצָר סוֹלְלָה גְּבֹהָה מֵחוֹמַת הַמִּבְצָר וּמֵהָרֶיהָ, אֲשֶׁר מִסָּבִיב; וְעָלָה עָלֶיהָ וְהִבִּיט מִשָּׁם עַל כָּל תַּחֲנוֹת הָאוֹיֵב, עַל מוֹצָאֵיהֶם וּמְבוֹאֵיהֶם, וְהִבִּיט מִשָּׁם גַּם עַל הַסְּלָעִים וְהַכֵּיפִים וְעַל אַרְבַּע פְּלֻגּוֹתָיו, הָאוֹרְבִים שָׁם.

וְהֵרִים יְהוּדָה נֵס גָּבֹהַּ־גָּבֹהַּ, וְעָלָיו כָּתוּב „נוּן" אֲרֻכָּה וּגְדוֹלָה מְאֹד; וְהִטָּה אֶת נִסּוֹ לְצַד אֶל עֵבֶר גְּדוּד יוֹחָנָן.

וַיְהִי זֶה לָהֶם לְאוֹת לֵאמֹר: „נוּסוּ, נוּסוּ!"

רָאָה יוֹחָנָן אֶת הַנֵּס, וַיֵּצֵא עִם מַחֲנֵהוּ מִתּוֹךְ מַחֲבוֹאוֹ, וַיָּחֶל לָנוּס.

רָאָה לִיזִיָּה — יְהוּדִים נָסִים, וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם; וְחֵיל יוֹחָנָן הָיוּ קַלֵּי רַגְלַיִם כִּצְבָאִים בַּשָּׂדֶה, עַל כֵּן הָיָה מְצֻיָּר עַל דִּגְלָם „צְבִי מַקְרִין"[8]; וַיַּתְעוּ אֶת לִיזִיָּה וְאֶת חֵילוֹ בֵּין סְלָעִים וְצוּקִים. אָז יָצָא יְהוּדָה עִם מַחֲנֵהוּ וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּתְנַפֵּל עֲלֵיהֶם מֵאֲחוֹרֵיהֶם, וַיַּעַשׂ בָּם שַׁמּוֹת; וּבְטֶרֶם הִסְפִּיק לִיזִיָּה לַעֲמֹד עַל נַפְשׁוֹ — שָׁב יוֹחָנָן אֶל מַחֲבוֹאוֹ, וִיהוּדָה — אֶל הַמִּבְצָר.

וַיֵּשׁ אֲשֶׁר הִתְגַּבֵּר חֵיל לִיזִיָּה הָרַב, וְנִגְּשׁוּ אֶל הַחוֹמָה לְהָרְסָהּ אֶבֶן־אֶבֶן; כִּי רַב מְאֹד מַחֲנֵהוּ וּמִיּוֹם לְיוֹם בָּאוּ

[8]) בַּעַל קַרְנַיִם.

אֵלָיו חֲיָלִים חֲדָשִׁים, עַד אֲשֶׁר לֹא הִסְפִּיקָה הַחוֹמָה אֶבֶן לְכָל הַיִל.

אָז עָלָה יְהוּדָה עַל הַסּוֹלְלָה, וְהֵרִים נֵס, וְעָלָיו כָּתוּב „גִּמֶל" גָּדוֹל־גָּדוֹל מְאֹד; וַיַּטֵּהוּ מַעֲרָבָה, אֶל עֵבֶר גְּדוּד שִׁמְעוֹן, כִּי הָיוּ אֲנָשָׁיו הָעַזִּים בְּחֵיל יְהוּדָה.

וַיְהִי זֶה לְאוֹת לֵאמֹר: „גֹּשׁוּ! גֹּשׁוּ!"

אָז יָצָא שִׁמְעוֹן וּמַחֲנֵהוּ מִתּוֹךְ הַמַּאֲרָב, וַיִּתְנַפְּלוּ עַל הַיְּוָנִים כַּאֲרָיוֹת וּנְמֵרִים, וַיְגָרְשׁוּם מֵעַל הַחוֹמָה כְּסוּפָה הַמְסֹעֶרֶת מוֹץ מִגֹּרֶן.

וְלִיזִיָּה וְחֵילוֹ מַבִּיטִים נִדְהָמִים פָּנִים וְאָחוֹר; שׁוֹאֲלִים אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ: „מֵאַיִן זֶה בָּאוּ דֶּבֶר וְקֶטֶב זֶה, וְאָנָה נֶעֶלָמוּ?"

וְשִׁמְעוֹן וּמַחֲנֵהוּ יָשְׁבוּ כְּבָר בְּתוֹךְ הַמַּאֲרָב וְלָעֲגוּ לְאוֹיְבֵיהֶם.

וַיֵּשׁ אֲשֶׁר עָלָה יְהוּדָה עַל הַסּוֹלְלָה, וַיַּרְא וְהִנֵּה מִן דָהָר יוֹרְדִים גְּדוּדֵי יְוָנִים חֲדָשִׁים וְהֵמָּה כָּאַרְבֶּה לָרֹב, אֲשֶׁר שְׁלָחָם אַנְטִיוֹכוּס לַעֲזוֹר לְלִיזִיָּה.

וְהֵרִים אָז נִסּוֹ צָפוֹנָה וְעָלָיו כָּתוּב „הֵא" גְּדוֹלָה, גְּדוֹלָה.

וְהָיָה זֶה לְאוֹת לֵאמֹר: „הָהָרָה! הָהָרָה!"

וַיֵּצֵא אָז אֶלְעָזָר וּמַחֲנֵהוּ לְקַדֵּם אֶת פְּנֵי הָאוֹרְחִים הַחֲדָשִׁים; וְאוּלָם לֹא הִגִּיעוּ הָאוֹרְחִים הַנִּכְבָּדִים לַחֲצִי הָהָר, וּכְבָר נָפוֹצוּ כְּאַרְבֶּה נִרְעָשׁ, וְלֹא נִשְׁאֲרוּ בָהֶם שְׁנַיִם יָחַד.

וְאוּלָם בִּרְאוֹת יְהוּדָה מֵעַל הַסּוֹלְלָה כִּי גְּדוּדֵי חֵיל לִיזִיָּה הוֹלְכִים וְקְרֵבִים אֶל הַצֶּלַע הַדְּרוֹמִי שֶׁל הָהָר, מְקוֹם שָׁם הִסְתַּתֵּר יוֹנָתָן וּמַחֲנֵהוּ – וַיִּדְאַג לָהֶם מְאֹד, כִּי הֵם הָיוּ הַחַלָּשִׁים שֶׁבַּמַּחֲנֶה: הֵם הָיוּ צְעִירֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הָלְכוּ בְּדַרְכֵי הַיְּוָנִים, וְאַחֲרֵי כֵן שָׁבוּ אֶל עַמָּם; וּכְבָר הֻרְגְּלוּ לֶאֱכֹל אֲכִילָה גַּסָּה, לִשְׁתּוֹת לְשָׁכְרָה וּלְמַלֵּא תַּאֲוָתָם כַּיְּוָנִים, וְעַל כֵּן הָיָה קָשֶׁה עֲלֵיהֶם טֹרַח הַמִּלְחָמָה – וַיִּכְשַׁל כֹּחָם.

אָז הֵרִים יְהוּדָה אֶת נִסּוֹ, וְעָלָיו כְּתוּבָה „שִׁין" גְּדוֹלָה; וַיְהִי זֶה לָהֶם לְאוֹת לֵאמֹר: „שְׁמִירָה!" „הִשָּׁמְרוּ וְהֵחָבְאוּ פֶּן יִמְצָאֲכֶם הָאוֹיֵב!"

כָּכָה עָבְרוּ יָמִים רַבִּים. כֵּן יָשַׁב יְהוּדָה בַּמָּצוֹר וּפָקַד אֶת פְּלֻגּוֹתָיו, כְּאִלּוּ הוּא עוֹמֵד בֵּינֵיהֶם וּמְנַצֵּחַ עֲלֵיהֶם.

וְעֵץ הַנֵּס כִּלְכֵּל אֶת הַגִּבּוֹרִים בְּנֵיתָיו הַמְּלֵאִים.

וְיַלְדֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר בְּבֵית־צוּר, הִבִּיטוּ תָּמִיד אֶל יְהוּדָה הָעוֹמֵד עַל הַסּוֹלְלָה וּמֵרִים נֵס, וְהָיָה אִם רָאוּ עַל הַנֵּס „גִּמֶל" אוֹ הֵא – שָׂמְחוּ וְרָקְדוּ מֵרֹב שִׂמְחָה; כִּי אָמְרוּ: „נִגָּשִׁים גִּבּוֹרֵינוּ, אֵלֶּה אֶל הַחוֹמָה, וְאֵלֶּה – הָהָרָה, וּמַכִּים בָּאוֹיֵב". וְאִם רָאוּ „נוּן" אוֹ „שִׁין" – נֶעֶצְבוּ אֶל לִבָּם; כִּי אָמְרוּ: „נָסִים גִּבּוֹרֵינוּ, וְחֵלֶק מֵהֶם צָרִיךְ שְׁמִירָה מִפְּנֵי הָאוֹיֵב. נִתְפַּלֵּל נָא בַּעֲדָם!"

וְלִיזִיָּה וְחֵילוֹ הָרָב – כִּמְעַט שֶׁפָּקְעָה כָּם מְרֵרָתָם מִכַּעַס; וְלֹא יָכְלוּ לְהָבִין: אֵיכָכָה יִחְיוּ הַנְּצוּרִים הַלָּלוּ בְּלֹא צֵידָה זְמַן רַב כָּזֶה? וְעוֹד יוֹתֵר הָיָה לָהֶם לְחִידָה: „מֵאַיִן יִסְתָּעֲרוּ עֲלֵיהֶם כְּפַעַם בְּפַעַם גְּדוּדֵי יְהוּדִים מִן הַחוּץ, וְאָנָה יֵעָלֵמוּ?"

וַיִּהְיוּ רַבִּים מֵהֶם, אֲשֶׁר אָמְרוּ: אֵין זֶה, כִּי אִם לֹא בְּנֵי אָדָם – בָּשָׂר וָדָם – נִלְחָמִים בָּנוּ, כִּי אִם מַלְאֲכֵי מָרוֹם הֵם, שֶׁאֵינָם צְרִיכִים לַאֲכִילָה, אַךְ הֵם נִרְאִים לָנוּ כִּבְנֵי אָדָם וְנֶעֱלָמִים כְּרָגַע.

וַאֲחֵרִים מֵהֶם הוֹסִיפוּ וְאָמְרוּ: „בְּשָׁעָה שֶׁאָנוּ נוֹפְלִים לִפְנֵיהֶם בַּמִּלְחָמָה, אֵינֵנוּ נוֹפְלִים – מֵתִים, כִּי אִם פְּצוּעִים וְדוּוִים, עַד אֲשֶׁר לֹא נִצְלַח עוֹד בַּמִּלְחָמָה. לְרַחֵם בַּמִּלְחָמָה – יְכוֹלִים רַק מַלְאֲכֵי מָרוֹם."

וְאָמְנָם כֵּן הָיָה הַדָּבָר; כִּי צִוָּה יְהוּדָה עַל אַנְשֵׁי חֵילוֹ לֵאמֹר: „אַל תִּמְשְׁחוּ אֶת חִצֵּיכֶם וְאֶת חַרְבוֹתֵיכֶם בָּרַעַל! אֵין לָנוּ חֵפֶץ בְּמִיתַת אוֹיְבֵנוּ! דַּיֵּנוּ, כְּשֶׁהֵם דְּוּוִים וּפְצוּעִים וְאֵינָם יְכוֹלִים עוֹד לְהִלָּחֵם בָּנוּ.

וְלִיזִיָּה יָדַע אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בוֹ עוֹד יוֹתֵר: יוֹתֵר טוֹב הָיָה לוֹ לוּ הָרְגוּ אֶת חֵילוֹ הַנּוֹפֵל, וְלֹא יִצְטָרֵךְ לְכַלְכְּלָם, וְעַתָּה רַבִּים בְּחֵילוֹ חוֹלִים וּבַעֲלֵי מוּמִים הָאוֹכְלִים וְשׁוֹתִים, וּלְהִלָּחֵם אֵינָם יְכוֹלִים.

רָאָה רָאָה אַנְטִיוֹכוּס, כִּי אִם יֶאֶרְכוּ יְמֵי הַמִּלְחָמָה בַּיְּהוּדִים יִהְיֶה אָנוּס לִמְכֹּר גַּם אֶת עֲטַרְתּוֹ וְאֶת שַׁרְבִיטוֹ וְכִסְאוֹ – לְכַלְכֵּל בִּמְחִירָם אֶת חֵילוֹ הַגָּדוֹל, אֲשֶׁר הוּא שׁוֹלֵחַ שָׁמָּה.

וַיֶּאֱסֹף בַּפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה חַיִל רַב מְאֹד, וַיִּשְׁלַח לְלִיזִיָּה לְנַסּוֹת בָּהֶם אֶת הַמִּלְחָמָה הָאַחֲרוֹנָה.

וִיהוּדָה עָלָה עַל הַסּוֹלְלָה, וַיַּשְׁקֵף מִמֶּנָּה אֶל הָאוֹיֵב וַיַּרְא וְהִנֵּה רַבִּים מֵהֶם שׁוֹכְבִים לָאָרֶץ; רַבִּים יוֹשְׁבִים, עֲצוּבִים וְאַף מְעַטִּים בָּהֶם עוֹמְדִים עַל רַגְלֵיהֶם – וַיֵּדַע, כִּי כָשַׁל כֹּחָם, וְכִי נִלְאוּ מִסִּבְלוֹת הַמִּלְחָמָה.

וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו אֶל הָהָר וַיַּרְא וְהִנֵּה גְּדוּדֵי צָבָא חֲדָשִׁים יוֹרְדִים אֶל לִיזִיָּה לְעֶזְרָה.

וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל לִבּוֹ: „הִנֵּה בָּא הַיּוֹם לָשׂוּם קֵץ לַמִּלְחָמָה! וַיָּרֶם אֶת שְׁנֵי נִסָּיו – גַּם הַ„גִּמֶל" וְגַם הַ„הֵא", וַיֵּט אֶת הַ„גִּמֶל" מִזְרָחָה וּצְפוֹנָה, וְאֶת הַ„הֵא" – מַעֲרָבָה וּדְרוֹמָה.

וּכְרֶגַע הִסְתָּעֲרוּ פְּלֻגּוֹת יְהוּדָה, אֵלֶּה – עַל הַצָּרִים, וְאֵלֶּה – אֶל הָהָר.

וִיהוּדָה פָּתַח אֶת שַׁעֲרֵי הַמִּבְצָר, וַיֵּצֵא עִם מַחֲנֵהוּ לִקְרַאת הַיְּוָנִים הַנִּרְעָשִׁים וְהַנּוֹאָשִׁים. –, וְכֵן הָיְתָה לָהֶם הַמִּלְחָמָה מִפָּנִים וּמֵאָחוֹר.

בַּיּוֹם הַהוּא עָשָׂה יְהוּדָה הֶרֶג רָב בָּאוֹיְבִים, עַד כִּי נִכְנְעוּ מִפָּנָיו, וַיֵּלְכוּ שֶׁבִי לִפְנֵי גִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

וְלִיזִיָּה גִּלַּח אֶת זְקָנוֹ, לָבַשׁ שִׂמְלוֹת אִשָּׁה, וְהִתְכַּסָּה בְּצָעִיף – וַיָּנָס וַיִּמָּלֵט עַל נַפְשׁוֹ. –

אָז בָּא יְהוּדָה בְּרֹאשׁ גְּדוּדֵי גִבּוֹרָיו יְרוּשָׁלַיְמָה, וַיִּתֹּץ אֶת בָּתֵּי הַמִּסְגָּד שֶׁל הַיְּוָנִים וְאֶת מִזְבְּחוֹתֵיהֶם, וַיְטַהֵר אֶת הַמִּקְדָּשׁ, וַיְטַהֵר אֶת כָּל יְרוּשָׁלַיִם מִטֻּמְאַת הַיְּוָנִים. —

אָז נֶאֶסְפוּ הַחֲכָמִים, וְקָבְעוּ שְׁמוֹנָה יָמִים לַחֲנֻכַּת הַמִּקְדָּשׁ אַחֲרֵי הַטֶּהָרוֹ; שְׁמוֹנָה יָמִים לְהַלֵּל וְתוֹדָה וְלָחֹג חַג נִצָּחוֹן הַמּוּעָט עַל הָרַבִּים.

וַעֲשִׁירֵי הָעָם הֵבִיאוּ כַּדֵּי שֶׁמֶן לַאֲלָפִים וְלִרְבָבוֹת; וְעָשִׁיר אֶחָד נָדַב יַעַר גָּדוֹל לִכְרוֹת אֶת עֵצָיו, לְהָסִיךְ עֲלֵיהֶם אֶת הַשֶּׁמֶן וּלְהַבְעִירוֹ לִכְבוֹד הֶחָג.

אֲבָל יְהוּדָה הֵשִׁיב אֶת פְּנֵי הָעֲשִׁירִים־הַמִּתְנַדְּבִים רֵיקָם.

—אֵין חֵפֶץ לָנוּ בְּאֵשׁ גְּדוֹלָה, אֲשֶׁר תְּלַהֵט וְתִכְבֶּה מַהֵר: נֵר קָטָן יָאִיר לָנוּ אֶת הֶחָג הַזֶּה אֲבָל אוֹרוֹ יָאִיר לָעַד.

וַיֵּצֵא אֶל הַזַּיִת, אֲשֶׁר כִּלְכֵּל אֶת הַגִּבּוֹרִים בְּ„בֵית־צוּר", וַיִּמְצָא עוֹד עָלָיו שְׁלשִׁים וְשִׁשָּׁה זֵיתִים, וַיְמַסְקֵם [9] — וַיְבִיאֵם אֶל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וַיָּכֶן לוֹ נֵר וּפְתִילָה; וַיִּסְחַט בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן זַיִת אֶחָד אֶל תּוֹךְ נֵר אֶחָד, בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי — שְׁנֵי זֵיתִים בִּשְׁנֵי נֵרוֹת; כָּכָה הָלַךְ וְהוֹסִיף עַד הַלַּיְלָה הַשְּׁמִינִי.

„הֲנִשְׁאֲרוּ עוֹד זֵיתִים אַחַר הַלֵּיל הַשְּׁמִינִי?" פָּנָה שְׁלֹמֹה בִּשְׁאֵלָה אֶל בָּנָיו.

לֹא, לֹא —, עָנָה דָוִד הַקָּטָן — : כְּבָר עָשִׂיתִי חֶשְׁבּוֹן. מְאוּם לֹא נִשְׁאָר!"

— גַּם בְּחֶשְׁבּוֹנִי עוֹלֶה כַּךְ —, עֲנָהוּ אָבִיו; וְאָמְנָם יָפֶה אָמַר יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי: הַנֵּר הַקָּטָן הַזֶּה, נֵר הַחֲנֻכָּה, מֵאִיר זֶה הַרְבֵּה מֵאוֹת בְּשָׁנִים. הַרְבֵּה מְאוֹרוֹת כָּבוּ בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן הַזֶּה, וְנֵר חֲנֻכָּה עוֹדֶנּוּ מֵאִיר. יָפֶה נֵר־קָטָן זֶה לְחַג נִצָּחוֹן הַמּוּעָט עַל הָרַבִּים."

הִשְׁתַּקַּע דָּוִד הַקָּטָן בְּמַחֲשָׁבָה, וּבָאַחֲרוֹנָה הִתְעוֹרֵר וְאָמַר:

אַבָּא! גַּם מִלְחַמְתִּי עִם אַחַי בְּדְבַר־הַמִּשְׂחָק הִיא... מִלְחֶמֶת הַמּוּעָט נֶגֶד הָרַבִּים; כִּי הֲלֹא אֶחָד אֲנִי, וְהֵם — הָרַבִּים! וּבְכֵן... וּבְכֵן... וּבְכֵן—לִי הַכֶּסֶף."

הִסְתַּכֵּל בּוֹ אָבִיו, וְנִעֲנַע עָלָיו בְּרֹאשׁוֹ מִתּוֹךְ צְחוֹק עָצוּר; וְהָאַחִים לֹא יָכְלוּ לְהִתְאַפֵּק מִצְּחוֹק לְדִבְרֵי הַשּׁוֹבָב הַקָּטָן הַזֶּה.

יְהוּדָה שְׁטֵינְבֶּרְג.

[9] מָסֹק — לָקוֹט, בָּצוֹר.

נִשְׁמַת אֵם.

נִרְאֲתָה הוֹרָתִי לִי,
נִרְאֲתָה בַּחֲלוֹמִי;
חִבְּקָה לִי וְנָשְׁקָה לִי:
שָׁלוֹם לְךָ, יְתוֹמִי!

דִּמְעוֹתֵינוּ נָזְלוּ דֹם —
מָחֲתָה דִמְעָהּ,
דִּמְעִי מָחֲתָה וּבְחֹם
אִמְּצָה אֶל שָׁדֶיהָ.

אָמְרָה לִי: הֵרָגַע נָא,
בֵּן לִי יַקִּיר, חָמִיד!

עוֹד נִשְׁמָתִי, דַּע לְךָ,
מְלַוָּה אוֹתְךָ תָּמִיד.

בִּכְנָפֶיהָ תַּזְרִיק טַל,
תָּסֹךְ עַל רֹאשֶׁךָ;
וּכְצֵר לְךָ תַּמְרִיא [1] עָל,
תַּמְלִיץ טוֹב עָלֶיךָ.

לוּ גַּם אַתָּה, אַתָּה, בְּנִי,
לְבִי, אִישׁוֹן עֵינַי!
אַחַת זֹאת לוּ תַעֲשֶׂה לִי:
תָּמִיד תִּזְכְּרֵנִי.

יַעֲקֹב כֹּהֵן.

[1] תָּעוּף, תָּרוּם.

אֶלְעָזָר הַזָּקֵן מְעֻנֶּה בִּידֵי הַיְּוָנִים עַל מָאֲנוֹ לֶאֱכֹל מִבְּשַׂר הַחֲזִיר.

(חשמונאים ב. ו׳ י״ח).

חַנָּה.

מַחֲזֶה מִימֵי אַנְטְיוֹכוּס.

הַנְּפָשׁוֹת:

אַנְטְיוֹכוּס — מֶלֶךְ סוּרְיָה.

חַנָּה — אִשָּׁה עִבְרִיָּה.

שָׁאוּל, נַחְשׁוֹן, אֲבִיעֶזֶר, שַׁמָּה, אִבְצָן, בָּרוּךְ, אֲמַצְיָה (נַעַר קָטָן) — בְּנֵי חַנָּה.

דְּיוֹנוּס — שַׂר מֵאָה בְּחֵיל סוּרְיָה.

רָץ, אַנְשֵׁי צָבָא, שׁוֹמְרִים וָעָם.

מְקוֹם הַמַּחֲזֶה: בַּת־גַּלִּים.

בַּת־גַּלִּים. רְחוֹב. אַנְשֵׁי צְבָא סוּרְיָה עוֹמְדִים בְּשׁוּרָה. דְּיוֹנוּס שַׂר הַמֵּאָה עוֹמֵד לִפְנֵיהֶם. בְּתוֹךְ הָרְחוֹב עוֹמֵד מִזְבֵּחַ וְעָלָיו פֶּסֶל.

(רָץ בָּא.)

הָרָץ: סְרָה! סְרְרָה! הִכּוֹנוּ נָא!
הַמֶּלֶךְ בָּא! הַמֶּלֶךְ בָּא!

דְּיוֹנוּס (אֶל אַנְשֵׁי הַצָּבָא):
הַיְשִׁירוּ! עֲמֹדוּ! נְטוּ הַכִּידוֹנִים!

(אַנְטְיוֹכוּס בָּא בְּלִוְיַת שׁוֹמְרֵי רֹאשׁוֹ.)

(אַנְשֵׁי הַצָּבָא וְהָעָם מִשְׁתַּחֲוִים.)
יְחִי הַמֶּלֶךְ, אֲדוֹן הָאֲדֹנִים!

אַנְטְיוֹכוּס: מַה נִּשְׁמָע פֹּה? הֲיִשְׁתַּמְּרוּ חֻקּוֹתַי? הֲיָעֵזוּ עוֹד הַיְּהוּדִים הָאֲרוּרִים לַמְרוֹת אֶת פִּי? הֲיַקְשׁוּ עוֹד עָרְפָּם לָלֶכֶת בְּדַרְכֵיהֶם הָרִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר לֹא כְתוֹרָתֵנוּ אָנוּ? הַגִּידוּ!

דְּיוֹנוּס (מִשְׁתַּחֲוֶה): מַלְכִּי הַגָּדוֹל! פְּקֻדָּתְךָ שָׁמְרָה רוּחֵנוּ; לֹא נַחְנוּ וְלֹא שָׁקַטְנוּ; הֲדַרְנוּ גַּם אֶל הַמְּעָרוֹת וְהַחוֹרִים לְבַקֵּשׁ שָׁמָּה סוֹרְרִים. הַרְבֵּנוּ כְּבָר אָכְלָה דֵּי בָשָׂר, וְאַדְמַת הָאָרֶץ הָאֲרוּרָה הַזֹּאת כְּבָר רָוְתָה מִדַּם אַלְפֵי חֲלָלִים,— אֲבָל הַיְּהוּדִים הָאֲרוּרִים עוֹד יוֹסִיפוּ לֶאֱחֹז דַּרְכָּם וְלִשְׁמֹר אֶת תּוֹרָתָם. הַמָּוֶת מְשַׂחֵק לָהֶם; גַּם עִנּוּיִם קָשִׁים יִשְׂאוּ בְדוּמִיָּה, כְּמוֹ הָיָה בְשָׂרָם נְחוּשָׁה, וְאֶת דָּתָם לֹא יַעֲזֹבוּ...

אַנְטְיוֹכוּס (בְּקֶצֶף): לֹא יַעַזְבוּ!?... דָּם וָאֵשׁ! אֲנִי, אֲנִי אֲרָאֵם אֶת יָדִי וְיֵדְעוּ לַמְרוֹת פִּי מֶלֶךְ! הַאֵין עֵצִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת, אִם אֵין עֲנָפִים עֲלֵיהֶם? יְהִי כָּל עֵץ וְכָל עָנָף לִתְלִיָּה לִיהוּדִי סוֹרֵר, לְמַעַן תִּרְאֶה הָעַיִן רַק נְבֵלָה, רַק פֶּגֶר, לְמַעַן יָרִיחַ הָאַף רַק רֵיחַ רִקָּבוֹן, וּמָלְאָה הָאָרֶץ חֲלָלִים וְשָׁטְפוּ הַנְּחָלִים דָּם; וְאָז— אָז יִנָּחֲמוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם וְיַעֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר אֲצַוֵּם! הַבָּשָׂר — בָּשָׂר! הַגּוּף יַרְגִּישׁ כְּאֵב, וְכֹחַ הַסֵּבֶל אֵינֶנּוּ בְּלִי גְבוּל! תִּקְעוּ אֶת הַחֶרֶב עָמֹק עָמֹק בַּלֵּב, וְאָז יַרְגִּישׁ... הַשְׁמַעְתֶּם? גּוֹיִם גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים נִכְנְעוּ מִפָּנַי; הֲתִקְצַר יָדִי לְהַכְנִיעַ עַד עָפָר עַם קָטָן וְנִבְזֶה כָּזֶה?

דְּיוֹנוּס: הִנֵּה גַּם הַיּוֹם, אֲדֹנִי וּמַלְכִּי, תָּפַשְׂנוּ מִשְׁפָּחָה עִבְרִיָּה, אֵם עִם שִׁבְעַת בָּנֶיהָ, אֲשֶׁר נוֹעֲזוּ יַחַד לְהָפֵר מִצְוָתְךָ, מַלְכֵּנוּ, וּבְקַשְׁיוּת עֹרֶף יוֹסִיפוּ לִשְׁמֹר אֶת דָּתָם...

אַנְטְיוֹכוּס (רוֹקֵעַ בְּרַגְלוֹ בְקֶצֶף): מַה? עִבְרִיָּה עִם שִׁבְעַת בָּנֶיהָ? אַיֵּהָ? הָבִיאוּ אוֹתָהּ הֵנָּה כְּרֶגַע! אֶרְאֶה נָא, אִם אֵין לְאֵל יָדִי לְאַלֵּץ אִישׁ לַעֲשׂוֹת כִּפְקֻדָּתִי... (אַנְשֵׁי צָבָא רָצִים לַהֲבִיאָם. אַנְטְיוֹכוּס הוֹלֵךְ אָנֶה וָאָנָה, רֹאשׁוֹ מוּרָד לָאָרֶץ וְהוּא נוֹהֵם:) אֲרוּרִים! אָנֹכִי אָנֹכִי אֲרָאֵם אֶת עֹז יָדִי!...

(חַנָּה מוּבָאָה עִם שִׁבְעַת בָּנֶיהָ.)

דְּיוֹנוּס: הִנֵּה הָעִבְרִיָּה אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעָה לְמִצְוָתְךָ, אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ!

אַנְטְיוֹכוּס (מִתְיַצֵּב נֶגֶד חַנָּה הָעוֹמֶדֶת בְּאֹמֶץ רוּחַ וְלוֹטֵשׁ אֵלֶיהָ אֶת מַבָּטֵי עֵינָיו הַבּוֹעֲרוֹת מִקֶּצֶף): הַאַתְּ הִיא הָאִשָּׁה, אֲשֶׁר נוֹעֲזָה לָסוּר מֵאִמְרֵי פִּי וְלַמְרוֹת אֶת פְּקֻדָּתִי?

חַנָּה: לוּ מִלֵּאתִי אַחֲרֵי דְבָרֶיךָ, כִּי עַתָּה הֲלֹא מָרִיתִי אֶת פִּי אֱלֹהָי!

אנטיוכוס: אבל היושיעך אלהיך עתה מידי? הוי, אכזריה! האם לא תחוסי על ילדיך הרכים?

חנה: שמע נא, המלך! את בני אלה ילדתי, טפחתי ורביתי בדם לבי ובדמעות עיני —, בני אלה יקרים לי מחיי, מנפשי! אבל אני אוהב רק את בני! השמעת? רק אם בני הם! רק אם בנים הם לעמם! ואם אין — לא אדעם! אם אין זרים המה לי! לא לבנים זרים העוזבים את אמם, הבוגדים בעמם, נדדה שנתי מעיני ימים ושנים! בנים גדלתי ועד רגע מותם יהיו בני!...

אנטיוכוס (רוקע ברגל בקצף): הסי, ארורה! כרגע תראי יד מי תגבר. כרגע נראה אם גם בניך יחשבו כמוך. הביאו נא את הבנים הנה! נראה נא!

(הבנים מובאים. חנה מפרשת בידיה אליהם.)

חנה: בני! אל תיראו מות! אל תיראו להב החרב!... ראו נא, שם ממרומי השמים נשקפה נשמת אביכם, אשר מסר נפשו על קדשת השם... התעטו עליו חרפה?...

אנטיוכוס: דמי, ארורה! ואם אין אסיר את ראשך מעליך! הוציאוה כרגע! (היא מוצאת. אנטיוכוס אל הבנים.) מי בכם הבכור? יגש נא הנה לפני. מה שמו?

שאול (נגש): אני הבכור. שמי שאול.

אנטיוכוס (מראה באצבע): שאול! גש כרגע וכרע לפני הפסל!

שאול (בעז): הפסל אך אבן הוא ולא אל!

אנטיוכוס: דם, יהודי ארור! כרע כרגע ולא תמות!

שאול: אמנם יהודי הנני, אך לא ארור; בן אני לעמי ונאמן לאלהי! אלפי בני עמי הקריבו את בשרם ואת דמם על מזבח אמונתם עד כי כבו בזרם דמם את להבת המוקד. כמוהם כמוני! קשה האבן, אבל הפטיש יפוצצנה ועמי לא יפוצץ באלפי פטישים, כי לא בבשר כחו, כי אם ברוח, והרוח לא יכתש... את גופי תוכל לדוש ולרמס כחמר, אבל רוחי יעוף למרום וישחק לך ולאכזריותך! גזרני! נתחני! ואת אלהי לא אעזבה! יהודי נולדתי ויהודי אמות!

אנטיוכוס (רוקע ברגל וקורא בקצף): הס! זד ארור! הוציאוהו להורג!

(אנשי צבא מתנפלים עליו ומוציאים אותו.)

אנטיוכוס: מי הוא השני? מה שמו?

נחשון (נגש): אני השני. שמי נחשון.

אנטיוכוס: נחשון! התצא גם אתה בעקבות אחיך האכזר אשר לא חס על ימי נעוריו? הנה ראשו מתגולל עתה בעפר, והכלבים ילקקו את דמו. התשיב גם אתה את פני ריקם ולא תכרע לפני הפסל?

נחשון: חלילה לי להעטות חרפה על אחי אשר מסר את נפשו על אלהיו! אמנם חפץ חיים אני, אבל חיי יהודי, חיים אשר לא קניתים במחיר אמונתי... והחיים אחרים רק למשא יהיו לי. המיתני אפוא! מה תחכה?

אנטיוכוס: עם קשה ערף! אני אכניעך! המיתוהו כרגע!

(נחשון מוצא).

אנטיוכוס: הגישו הנה את השלישי! (אביעזר מגש) מה שמך, הנער?

אביעזר: אביעזר שמי, אח לאחי המומתים ובן נאמן לעמי ולאלהי...

אנטיוכוס: אולי תחכם אתה מהם ושמעת לפקדתי... כרע נא ברך כרגע — ואם אין...

אביעזר (משסעהו): תמיתני? הבה! לא אירא מות! וכמה פעמים תוכל להמיתני? הלא בנגעת בי חרב ההורג אינני עוד; רק רגע ידך מושלה בי, ואחרי כן, קצר ידים אתה לכלות בי עוד את חמתך! מהרה אפוא! אבל דע לך, אכזר, כי שם בשמים יושב אביר יעקב והוא ינקם ממך נקמה נוראה...

אנטיוכוס (בחרי אף): שימו כרגע מחסום לפיו! הורידוהו לטבח!

(אביעזר מוצא, שמה מגש).

אנטיוכוס: הנער! גשה הנה והשתחוית לפני הפסל הזה!

שמה: לשמר פי מלך תצוני דתנו, אבל אם יאמר לי מלך בארץ להתקומם נגד מלך כל הארץ — לא אבה ולא אשמע לו! הלא כמוני כמוך בידו הננו ובן־רגע ישיבנו לעפר ברוח פיו... נגדי הנך מלך, אבל נגד יי אך עבד אתה כמוני, ודברי עבד ודברי האדון — דברי מי נשמעים?...

אנטיוכוס (בקצף נסתר): רב לך להתחכם, ואם אין תומת כרגע!

שמה: עשה בי כחפצך! הנני אמות! (המלך רומז בידו, שמה מוצא, אבצן מובא).

אנטיוכוס: הגם אתה תתן נפשך לממיתים כאחיך הסכלים? השתחוה נא אך פעם לפסל וחיה!

אבצן: שבעה אחים היינו ונפשותינו קשורות יחד בקשר אמיץ; והנה באת אתה, מלך עריץ כמות, ותפרד בינינו; הנני שומע עוד את אנקת אחי המומתים, הנני שומע את קול דמם השוטף מגרונם; — שומע — ולבי מלא גאון, כי אח אני לגבורים האלה! ואני? האם מוג לב אני כי אבגד בעמי? הבוז לך, מרצח!... הנה צוארי! גזר!...

אנטיוכוס: גזרו! השליכוהו לכלבים! הוי, אכזרים!

(הוא מוצא וברוך מגש).

אנטיוכוס: הגם אתה, נער, תקשה ערפך? כרע כרגע לפני הפסל הזה!

ברוך: חלילה לי! עוד לפני ימים מעטים עזבתי את בית ספרי, ועוד לא שכחתי את תורת רבי אשר למדני לאהב את יי בכל לבבי ובכל נפשי...

אנטיוכוס (בחמה): אפל וצלמות! גם אפרוח זה קשה

כַּבַּרְזֶל! גַּם הוּא יַמְרֶה אֶת פִּי! (אֶל בָּרוּךְ): הָשֵׁב נָא אֶל לְבָבְךָ בְּטֶרֶם יַעֲבֹר הַמּוֹעֵד! כְּרַע נָא!

בָּרוּךְ: חָלִילָה לִי! הֲלֹא גַּם אִמֵּנוּ הִזְהִירַתְנוּ זֶה עַתָּה לְבִלִי כְּרֹעַ לָאֱלִיל...

אַנְטִיוֹכוֹס: אִם כֵּן תּוּמַת כְּרֶגַע, בֶּן נָבָל! הוֹצִיאֻהוּ וַהֲמִיתֻהוּ!

(בָּרוּךְ מוּצָא וַאֲמַצְיָה הַקָּטֹן מֻגָּשׁ).

אַנְטִיוֹכוֹס (מִתְאַפֵּק בְּכָל כֹּחוֹ. נִגָּשׁ אֶל הַנַּעַר וּמַחֲלִיק אֶת לֶחְיוֹ): הַגִּידָה נָא לִי, נַעַר קָטֹן, כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיֶּיךָ?

אֲמַצְיָה (בְּלִי פַחַד): בֶּן שֶׁבַע שָׁנִים הִנֵּנִי.

אַנְטִיוֹכוֹס: אָכֵן עוֹדְךָ נַעַר קָטֹן. הֲיוֹדֵעַ אַתָּה מִי אָנִי?

אֲמַצְיָה: אַתָּה אִישׁ רָע! רוֹצֵחַ נֶפֶשׁ אַחַי! אַיֵּה אִמִּי? אִמִּי, אִמִּי!

אַנְטִיוֹכוֹס: אֲנִי הַמֶּלֶךְ, וְאִם תִּהְיֶה נַעַר טוֹב וְתִשְׁמַע לְקוֹלִי תִּרְאֶה גַּם אֶת אִמְּךָ.

אֲמַצְיָה: אִם כֵּן אַתָּה מֶלֶךְ רָע.

אַנְטִיוֹכוֹס (מִתְאַפֵּק): שְׁמַע נָא, נַעַר קָטֹן! כְּרַע נָא אַךְ רֶגַע לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה, וַאֲנִי אֶתֵּן לְךָ מַתָּנָה יָפָה...

אֲמַצְיָה: לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ? לִפְנֵי הַפֶּסֶל? הֲלֹא יְהוּדִי אֲנִי וְעוֹד אֶתְמוֹל לָמַדְתִּי, כִּי אָסוּר לָנוּ לַעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים...

אַנְטִיוֹכוֹס (מוֹשִׁיבוֹ עַל בִּרְכָּיו): שְׁמָעֵנִי נָא, נַעַר. הַבִּיטָה נָא אֶל הַטַּבַּעַת הַזֹּאת אֲשֶׁר עַל יָדִי; אֲנִי אַפִּיל אוֹתָהּ עַל הָאָרֶץ וְאַתָּה תָּשׁוּחַ. תְּרִימֶנָּה וְתִקָּחֶנָּה לְךָ, וְאָז יַחְשְׁבוּ הָעוֹמְדִים עָלַי, כִּי כָרַעְתָּ לַפֶּסֶל.

אֲמַצְיָה: לֹא אֶחְפֹּץ, כִּי יַחְשְׁבוּ עָלַי כַּדָּבָר הָרַע הַזֶּה.

אַנְטִיוֹכוֹס: אֲבָל הֲיָפֶה הוּא, כִּי יַחְשְׁבוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁנַּעַר קָטֹן הִמְרָה אֶת פִּי הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל?

אֲמַצְיָה: לֹא יָדַעְתִּי.

אַנְטִיוֹכוֹס: הֲלֹא הִנְּךָ עוֹד יֶלֶד קָטֹן וִימֵי חַיֶּיךָ עוֹד מְעַטִּים, הֲתַחְפֹּץ לָמוּת בְּטֶרֶם רְאִיתָ חַיִּים?

אֲמַצְיָהוּ: אֵינֶנִּי חָפֵץ לָמוּת, אֲבָל אֵינֶנִּי חָפֵץ גַּם לִכְרֹעַ לַפֶּסֶל.

אַנְטִיוֹכוֹס: כְּרַע נָא, נַעַר קָטֹן! אִם תַּעֲשֶׂה כִּדְבָרַי אֶקָּחֲךָ אֶל בֵּיתִי וְהָיִיתִי לְךָ לְאָב וְאַתָּה תִּהְיֶה לִי לְבֵן; אֲנִי אֲלַמֶּדְךָ וְאַשְׂכִּילְךָ וְכַאֲשֶׁר תִּגְדַּל תִּהְיֶה לְשַׂר גָּדוֹל בְּאַרְצִי וְלָבַשְׁתָּ בִּגְדֵי זָהָב...

אֲמַצְיָה: לֹא אֶחְפֹּץ בְּכָל אֵלֶּה. הָשִׁיבָה לִי אֶת אִמִּי! אִמִּי! אִמִּי!

אַנְטִיוֹכוֹס: הָבִיאוּ אֶת אִמּוֹ הֵנָּה. (חַנָּה מוּבָאָה.) אֵם אַכְזָרִיָּה! מִכָּל בָּנַיִךְ אַךְ זֶה הוּא הָאֶחָד הָאַחֲרוֹן אֲשֶׁר נִשְׁאַר בַּחַיִּים; הוֹסִיפִי נָא עָלָיו וּפַתִּי אוֹתוֹ לִכְרֹעַ לַפֶּסֶל; לָמָּה יוּמַת גַּם הוּא לְעֵינָיִךְ?

(אֲמַצְיָה מְמַהֵר אֶל אִמּוֹ. שְׁנֵיהֶם מִתְחַבְּקִים אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ).

חַנָּה (בְּנַשְּׁקָהּ אֶת בְּנָהּ): בְּנִי מַחְמַדִּי! שְׁאֵרִית תִּקְוָתִי! הֲשָׁמַעְתָּ אֶת דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ עַתָּה? הִשָּׁמֶר נָא, בְּנִי הַיָּקָר! וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד! מוּת, בְּנִי! מוּת כִּיהוּדִי, כְּגִבּוֹר, כְּאָח לְשֵׁשֶׁת אַחֶיךָ הַגִּבּוֹרִים הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר עָלוּ זֶה עַתָּה הַשָּׁמַיְמָה, עֲלֵה גַּם אַתָּה, בְּנִי מַחְמַדִּי, עֲלֵה אֲלֵיהֶם וֶאֱמֹר לָהֶם: „הִנֵּה גַּם אִמֵּנוּ בָּאָה אַחֲרֵינוּ!..." (אֶל אַנְטִיוֹכוֹס): וְאַתָּה, מְרַצֵּחַ אַכְזָרִי! חַרְבְּךָ שִׁכְּלַתְנִי! קַח נָא גַּם אֶת נַפְשִׁי וּמוֹתְתֵנִי יַחַד עִם בְּנִי הָאַחֲרוֹן...

(הִיא הוֹבֶקֶת אֶת הַנַּעַר וְתִלְחָצֵהוּ אֶל לִבָּהּ.)

אַנְטִיוֹכוֹס: הוֹצִיאוּ מִיָּדֶיהָ אֶת הַיֶּלֶד הַסּוֹרֵר וְהַגִּירוּהוּ עַל יְדֵי חָרֶב...

(אַנְשֵׁי הַצָּבָא מִתְאַמְּצִים לִגְזֹל אֶת הַנַּעַר מִיַּד חַנָּה, חַנָּה נֶאֱבֶקֶת עִמָּהֶם עַד אֲשֶׁר יַפְרִידוּ בֵינֵיהֶם.)

חַנָּה (בְּקוֹל קוֹרֵעַ לֵב): מוּת נָא בְּנִי! לֵךְ עֲלֵה אֶל אָבִיךָ וְאֶל אַחֶיךָ! הִנֵּה הֵם מַבִּיטִים אֵלֶיךָ, הֵם קוֹרְאִים לְךָ—עֲלֵה!.. עֲלֵה!... בְּנִי!... (אַנְשֵׁי הַצָּבָא מוֹצִיאִים אֶת הַיֶּלֶד לַהֲרֵג. נַאֲקָתוֹ הָאַחֲרוֹנָה נִשְׁמַעַת.) אֵלִי! אֵלִי! קָחֵנִי אֵלֶיךָ! הִנֵּנִי!..

(הִיא נוֹפֶלֶת מֵתָה עַל הָאָרֶץ. מוֹצִיאִים אוֹתָהּ.)

אַנְטִיוֹכוֹס (בְּקוֹל קֶצֶף גָּדוֹל): הוֹי עַם קְשֵׁה עֹרֶף! הוֹי אַכְזָרִים עַל בְּנֵיהֶם! קָשֶׁה הַבַּרְזֶל, אֲבָל הַגּוֹי הַזֶּה עוֹד קָשֶׁה מִמֶּנּוּ! (הוּא מַכֶּה בְיָדוֹ עַל מִצְחוֹ). אַנְטִיוֹכוֹס! אַנְטִיוֹכוֹס! בּוּז לְךָ! הִנֵּה יֶלֶד קָטֹן הִמְרָה אֶת פִּיךָ וְאַתָּה לֹא יָכֹלְתָּ לוֹ! בְּכָל צִבְאוֹת חֵילְךָ לֹא יָכֹלְתָּ לִמְשֹׁל בְּרוּחַ יֶלֶד קָטֹן!... אֲרוּרִים!

(הוּא יוֹצֵא).

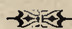
(הַמָּסָךְ נוֹפֵל).

מ. מוֹנְסוֹבִיץ.

שׁוּעָל וְאַוָּז *).

הַשּׁוּעָל: שָׁלוֹם לָךְ, הַגְּבֶרֶת אַוָּז!
מַה צַּח, מַה נָּעִים פֹּה הָרוּחַ!
הוֹאִילִי וּצְאִי נָא אֵלַי,
וּשְׁנֵינוּ נֵלְכָה נָּא לָשׂוּחַ.
רַב, רַב לָךְ לָשֶׁבֶת כְּלוּאָה כֹּה בַּלּוּל!
הוֹי, צְאִי לָךְ הַחוּצָה; פֹּה חֹפֶשׁ בְּלִי גְבוּל.

הָאַוָּז: אַל נָא אֲדֹנִי מַר שׁוּעָל;
כִּי טוֹב לִי פֹּה שֶׁבֶת בְּקֶרֶב לוּלִי,
וּלְאָרְךְּ אֵבוּס זֶה מְלֵא בָּר[1])
בַּבֹּקֶר, בַּבֹּקֶר אֶעֱשֶׂה טִיּוּלִי;
אָמְנָם לִפְנֵי רֶגַע הָיָה אֲוִיר צַח,—
וְאַךְ רְאִיתִיךָ עוֹמֵד מִמּוּלִי,

קָדְרוּ כְמוֹ פֶּתַע שָׁמַיִם סָבִיב;
עַל כֵּן לֹא אֵצֵאָה מִחוּץ לִגְבוּלִי.

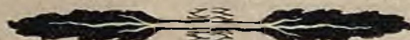
וְאוּלָם לֹא שָׁמַיִם
הִרְעִימוּ פָּנִים,
לֹא קָם אָז הַסַּעַר
עִם שְׁחוֹר עֲנָנִים;
אַךְ נֶפֶשׁ אַוָּז זֶה

אָז מָרָה לָהּ מַר,
כִּי כְבוֹד מַר שׁוּעָל זֶה
יָדְעָה לָהּ מִכְּבָר.
כֵּן, לוּ לְרַמִּי זֶה
הַפַּעַם נִפְתָּתָה,
לוּלָהּ, אַחְיוֹתֶיהָ,
אָז לֹא עוֹד רָאָתָה.

שְׁמוּאֵל בֶּן־צִיּוֹן.

*) מִמִּשְׁלֵי הֵא.

[1]) תְּבוּאָה.

יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי רוֹאֶה אֶת חֵיל נִיקָנוֹר יוֹצֵא לִקְרָאתוֹ.

(חשמונאים ב, טו, 21).

דְּמֵי־חֲנֻכָּה.

(סִפּוּר).

מַדּוּעַ זֶה, תִּשְׁאָלוּנִי, הִרְבֵּיתִי אָנֹכִי לִשְׂמֹחַ כָּל כָּךְ לִקְרַאת יְמֵי הַחֲנֻכָּה הַמְמַשְׁמְשִׁים וּבָאִים? אָנֹכִי, אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתִּי אָז אֶת עֵרֶךְ הַיָּמִים הַנִּכְבָּדִים הָאֵלֶּה, יְמֵי הַזִּכָּרוֹן לְנִצְחוֹן אֲבוֹתֵינוּ הַמַּכַּבִּים? —

אוּלָם גַּם לְשִׂמְחָתִי אָנִי, עֲלֵיכֶם לָדַעַת, הָיָה יְסוֹד נָכוֹן, וְהַשִּׂמְחָה שֶׁשָּׂמַחְתִּי אָז לִקְרַאת חַג הַחֲנֻכָּה הָיְתָה אוּלַי גְּדוֹלָה פִּי שֶׁבַע מִשִּׂמְחָתִי לִקְרַאת שְׁאָר הַ„יָּמִים הַטּוֹבִים" אֲשֶׁר בַּשָּׁנָה.

יְמֵי הַחֲנֻכָּה! — הַיָּמִים הָאֵלֶּה הָיוּ מַבְטִיחִים לִי בְּבוֹאָם מַתְּנוֹת־כֶּסֶף רַבּוֹת מִכָּל הָעֲבָרִים — מֵאַבָּא, מֵאִמָּא, מֵאֵת הַדּוֹד שְׁמוּאֵל וּמֵאֵת הַדּוֹדָה חַוָּה־לֵאָה, מֵאֵת הָאֵם הַזְּקֵנָה (הִיא אָמְנָם הַמְעִיטָה תָמִיד לָתֵת וְאָנֹכִי גַּם לֹא אֲהַבְתִּיהָ בִּשְׁבִיל זֶה!), וְגַם מֵאֵת הַשָּׁכֵן הַקָּרוֹב, אֱלִיעֶזֶר, הַבָּא מִדֵּי עֶרֶב בְּעֶרֶב אֶל אָבִי לְסַפֵּר עִמּוֹ עַל דְּבַר הַחֲדָשׁוֹת, שֶׁקָּרוּ בָּעוֹלָם — אִישׁ, אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ. וְאָנֹכִי מָה אָהַבְתִּי אָז אֶת הַכֶּסֶף!

ובטרם הגיע ירח כסלו, הירח אשר בו יחולו ימי החנכה, ואנכי כבר החלותי לעשות „הכנות" למען הכסף הרב אשר אצבר בקרוב. ולאמי לא נתתי עוד מנוחה, עד אשר תתפר לי כיס קטן לצרר בו את הכסף אשר יהיה לי. ובהיות כבר הכיס הזה בכפי לא עזבתיו עוד מידי אף רגע אחד, ואשוב ואהפך בו ואתבונן אליו מכל עברים, אם לא נקוב הוא, חלילה, ואבד את כספי בענין רע.

והימים הטובים ההם, אשר חכיתי אליהם בכליון עינים, גם באו.

הנה היום הראשון לחנכה. אנכי כבר שבתי מן החדר, אשר בו למדתי היום בשקידה יתרה, כמו למען אהיה בשביל זה יותר ראוי והגון לקבלת דמי־החנכה. הנני מביט אל פני אבי... והוא עוד לא קם ולא זע... הוא מדבר עם אמי על הכל, אך לא על דבר דמי החנכה העומדים אצלי על הפרק... ואנכי, מאין עצה אחרת, מנסה להזכירו, וגם לתבע בפה מלא... אז יזכר אבא את הדבר הזה, אשר כמו לא ידע ולא חשב עד הנה על אודותיו מאומה... והנה הוא מתחיל לדחות אותי בדבריו והבטחותיו: „עוד יש שהות[1] בדבר", הוא אומר... אולם בכל זאת לא יאמץ את לבו הרבה ויושיט את ידו אל כיסו, ולבי יפחד ורחב... „הא לך דמי־חנכה", הוא קורא, בהוציאו מכיסו חמש אגורות, — „אבל בעבור זה תיטיב נא ללמד"...

הדברים האחרונים אינם נוגעים לי ביותר, וגם הוא אינו אומרם, כנראה, אלא מפני דרכי שלום, מפני שקשה לו לתת איזו מתנת־חנם... ואז תבא גם האם ותתן לי גם מכספה היא — שלש אגורות שלמות.

חמש אגורות ועוד שלש — הרי שמונה אגורות! רק עוד שתי אגורות — ולי יש כבר עשר אגורות נחשת שלמות, ובהחליפי אותן במטבע של כסף והיה בידי עשרון־כסף אחד! —

ולכסף, עליכם לדעת, יש כח־מושך נפלא: אם אין כל כסף בכיסך, אז יקשה ממך להשיג אף פרטה אחת, אולם אם כבר מצאה ידך מעט ממנו, אז ילך הלוך ורב.

וביחוד היה לי מכל שמונת ימי החנכה היום היותר טוב שבהם — יום הדלקת „הנר החמשי". ביום הזה עף אלי כסף מכל עברים. כל הדודים והדודות, גם הרבה מבעלי ברית אבי ומן השכנים הקרובים אלינו נגשו אלי ביום הזה וישאלוני: האם כבר יש לך, משהלה, הרבה דמי־חנכה? ובהשיבי להם „הן!" באו ויוסיפו לי גם מצדם הם.

ובעבר הימים הטובים והמברכים האלה, ימי החנכה, והנה היה כים כספי מלא מטבעות ממטבעות שונות, כסף ונחשת. ותהי אז ראשית חפצי להחליף את מטבעות הנחשת הגדולות והכבדות במטבעות כסף קטנות וקלות, ולמלא את המקום הריק בכסף אחר...

וכה הלכה תאותי לכסף הלוך וגדול. אז החלותי לבקש תואנות על הכל — על החדר, על הארחה אשר נתנה לי, ואמי, בחפצה להשקיט אותי, היתה מפיסת אותי כפעם בפעם באגורות כסף אחדות — ואנכי ידעתי את הסוד הזה מראש!..

ואת כספי זה נצרתי כבבת עיני, ואהגה בו יומם ולילה, מרגע לרגע מששתי בכיסי, למען הוכח אם יש עוד צרור כספי אתי; ולבי הכני בכל פעם אשר לא מהרתי למצא אותו במקום אשר הסתרתיו. וגם במנותי לרגעים את סכום הכסף הנמצא אתי, ואגן עליו בשתי ידי ובכל גופי, למען לא תפל, חלילה, אגורה אחת ארצה, או פן יבאו, חלילה, חברי ויחטפוהו ממני... וגם בלילה, אך ישנתי את שנתי ואצעק בקול גדול, כי בחלומי נדמה לי והנה חילים מזינים באים ואומרים לגזל ממני את כל הוני.

ויש אשר שכבתי על משכבי בלילה ואחלם, והנה אנכי כורע על הארץ, סמוך למטתי, וצובר בשתי ידי מטבעות כסף חמרים, חמרים... ולהכסף הזה לא היה כל קץ וסוף, וידי לא נלאו מאסף אותו בחפני... עד אשר פתאם באה אמי ותעירני משנתי למען אלך החדרה, והנה אנכי פותח את ידי והיא ריקה אין כל...

ויהי היום ותגש אלי אמי ותאמר: הידעת, בני? הנני חפצה לקנות לך זוג נעלים יפות, יפות מאד, ואתה הבה לי את כספך ואקנה אותן במחירו...

לשמע הדברים האלה נבהלתי מאד ואחזיק בצרור כספי אשר בכיסי ולא הרפיתי ממנו, כאלו באו עלי שודדי ליל ויחפצו להרגני נפש...

וכאשר הוסיפה אמי להפציר בי בדבר הזה ולציר לפני את יפי הנעלים אשר תקנה לי במחיר הכסף, נשאתי את קולי ואבך...

ואמנם קשה היה לי במאד לותר על הנעלים היפות והמנגהצות אשר צירה לי אמי בדמיוני; אך יותר קשה היה לי להפרד לנצח מכספי אשר אספתיו וקבצתיו זה ימים ושבעות.

אז ראתה אמי, כי לשוא תתחנן לפני, ותחדל להפציר בי עוד, וגם את הנעלים קנתה לי.

וכפעם בפעם נסתה להוציא את רכושי מידי, באמרה, כי רוצה היא אך ללות אותו ממני וכי השב תשיבנו לי ועוד תוסיף עליו כהנה וכהנה, — אך אנכי באחת, כי לא אוכל להוציא את כספי מידי אף רגע אחד.

---

1) זמן.

הקיץ בא; ואלך עם אמי ואחי ואחיותי לשוח ברחובות העיר, וצרור כספי אשר אספתי מנה בכיסי. ונעבר על פני חניות מלאות כל טוב: ממתקים ומגדנות, גם צעצועים יפים ומרהיבים עין; ראיתים ואחמד את יפים בלבי, ואחלה את פני אמי כי תקנה לי מעט מהם.

אז אמרה לי אמי: הבה לי מעט מכספך אשר אתך ואקנה לך את כל אשר תאוה נפשך...

ויכבדו עלי דבריה במאד מאד ואבא במבוכה נוראה...

כי אמנם התאויתי בלבי תאוה עזה לרכש לי את הצעצועים הנחמדים, וגם לטעם מעט מן הממתקים הנעימים לחך, — אך לבי לא נתנני לעשות את הדבר הנורא הזה ולנגע בכספי היקר לי כנפשי.

ואתנחם בלבי לאמר: הלא שמחת הממתקים — עדי רגע, אך תשימם בפיך ואינם, וגם הצעצועים הלא השבר ישברו, בעוד אשר הכסף לעולם עומד...

ויהי היום, יום גדול ונורא, אשר לזכרו עוד תסמר שערת בשרי גם עתה.

שמח וטוב לב עליתי על משכבי וצרור כספי שמור אתי — ובהקיצי והנה כיסי ריק אין כל.

ובחפשי בכל חדרי הבית ובכל פנותיו ולא מצאתי, נשאתי קול צעקה נוראה, על שברי הגדול.

אבותי נסו לנחמני ולהבטיחני, כי עוד תמצא האבדה, ואם אין ימלאו הם את חסרוני זה ועוד יוסיפו עליו כהנה וכהנה — אך אני לא אביתי גם לשמע בקולם ואוסיף לבכות ולהתיפח, עד אשר רחם עלי האלהים ויבקש הכסף וימצא באחת מפנות הבית.

אבל מאז והלאה נגזלה מנוחתי עוד יותר; וכפעם בפעם נעלם צרור כספי ממני, ככל אשר הוספתי לשמרו ולנצר אותו מכל משמר.

אז דבר אלי אבי לאמר: הנה נא איעצך, בני, שמע בקולי והניחה את הכסף למשמרת בידי, למען לא יקרך עוד אסון במקרם.

ואף כי מאד מאד קשתה עלי פרידתי מן הכסף הזה משאת נפשי, אך מחפצי להיות נכון ובטוח, כי לא יאבד ממני כבראשונה, ובדעתי, כי אמנם אך באמת ובתמים יחפץ אבי לשמר את כספי ולא יגע בו לרעה — שמעתי בקולו ואתן לו את כספי למשמרת.

ומעת לעת הראה לי אבי את רכושי השמור אתו והנה הוא צרור וחתום ולא נגעה בו יד איש — ותחי רוחי.

וגם אמי לא הוסיפה עוד להפציר בי, כי אוציא את כספי זה לקנות בעדו מאומה, וכל אשר קנתה למעני שלמה מכספה היא.

— אבל מה תעשה בכספך? — שאלתני כפעם בפעם.

אולם אנכי גם הבן לא יכלתי את דבר השאלה הזאת. „אנכי אשמר את כספי עד עולם,— עניתי תמיד, כי על כן הלא יקר הוא בעיני במאד".

ורעי הוסיפו גם הם להתגרות בי ולכנות אותי בשם „קמצן" ו„כילי", אך אנכי לא שעיתי לדבריהם ואהיה שבע רצון וטוב לב בזכרי את כספי השמור אתי.

אבל מעט מעט ודבר הכסף אשר לי, השמור ביד אבי, החל להשכח מלבי.

כי מלאו אבותי את כל מחסורי וכל אשר שאלו עיני לא אצלו ממני.

ומני אז חדלתי לאהב את הכסף הזה ולדאג לו תמיד, ויהי לי כמעט אך למותר.

וכאשר נגשה אלי אמי יום אחד ותאמר: הבה, בני, ותנה לי את כספך אשר ביד אביך, למען אקנה לך במחירו מלבוש חדש ויפה לימי החג, נענעתי לה בראשי והסכמתי לה.

ותשק לי אמי הטובה באהבה ותקרא: כן, בני, אל לך לאהב את הכסף הזה, אשר כמה נחשב הוא. ואנכי הלא אוכל לתת לך תחתיו הרבה חפצים וצעצועים יפים ונחמדים באמת.

ומאז חדלתי לאהב את הכסף הזה, אשר רק הרבה תמיד את דאגותי ויגזל את מנוחתי. ואמי וכל יודעי קראו אלי מאז תמיד: אכן אין נער חכם ושונא בצע כמשה'לה!

ברלין. א. מ. גונצר.

חדשות.

נפץ ברכבת. — בחצות הלילה של יום השנים עשר לחדש אקטבר יצאה מאודיסה רכבת מלאה נוסעים פועלים ובני דלת העם. ביום השלשה עשר בבקר באה הרכבת לתחנת ז'מרינקה. וכאשר היתה נכונה הרכבה לצאת מן התחנה — נשמע פתאם קול נפץ נורא אשר נשמע למרחוק. גם אחת המרכבות המלאה נוסעים נקרע ויתעופף על הדיוטה השניה של בית התחנה, וכרגע התלקחה להבה נוראה, אשר אחזה במרכבה הקרובה למרכבה שבה היה הנפץ. האויר רעש כרגע לקול זעקות קורעות לב, זעקות הנפצעים אשר במרכבות ואשר עמדו באותה שעה על הרהבה שלפני התחנה. הנפץ הזה בא משק של ברד (אבק־שרפה), אשר הביא אחד הנוסעים אל תוך המרכבה ושם התפוצץ. ברגעים הראשונים אי־אפשר היה לגשת אל המרכבה המנפצה, כי מכל עברים נראו לשונות אש כהלות, אדמות ותמרות עשן, ולא נראה מאומה. אך כעבר הבהלה הראשונה נגלה שם מחזה מאד נורא: אמות בקשו את בניהן הפצועים, ובנים — את הוריהם, אשר אבדו להם בתוך המהפכה. כאשר כבו את האש במרכבות הבוערות — נראו אנשים לעשרות שוכבים לארץ בלי רוח חיים; בגדיהם שרופים ופניהם ובשר גום כווים וצרובים. רבים היו מוטלים על המסלה ואצלה, וכלם פצועי יד וקרועי רגל ופצועים פצעים אנושים בכל גופם. רשם נורא מאד עשה איש עברי אחד צעיר לימים, אשר כל פניו נצרבו, עיניו נכוו בהוריהן ובשארית כחותיו קרא לעזרה; ועוד מחזות קורעי לב כאלה נראו על הרהבה שלפני בית התחנה. שם בין הפצועים קשה מאד נראו גם עלמות ונשים צעירות, אשר באו ללוות או לקבל את קרוביהם מאודיסה, וגם אלה שהיו נכונות לנסע ברכבת לקיוב, לבריסק ועוד. תכף חרדו למקום האסון כל הרופאים הנמצאים בז'מרינקה להמציא לאמללים את העזרה הראשונה. ארבעה מהם נפצעו פצעים אנושים כל כך, כי מתו עוד בטרם הספיקו להביאם לבית־החולים אשר בבית הנתיבות. הרופאים והחובשים והאחיות הרחמניות עבדו כל הלילה בלי מנוח. מן הנשארים בחיים ישארו רבים בעלי מומים לכל ימי חייהם. לאחדים מן הנפצעים כרתו תכף את ידם או את רגלם, לבל יתרחב הפצע הלאה בגופם.

כאשר באו פקידי הפוליצה למקום האסון מצאו באולם המחלקה השלישית, אשר בבית התחנה, שק מלא ברד (אבק־שרפה), שאינו מעלה עשן, במשקל חמשה פודים. כנראה הכניסו בעליו שק אחד אל המרכבה, ובטרם הספיקו להכניס את השק השני היה הנפץ.

אומרים כי מספר הנזקים עולה לששים ושנים. עשרים ושלשה נפצעו פצעים אנושים, וחמשה עשר איש מסכנים ואין תקוה לחייהם. חמשים מהפצועים הם מן הנוסעים ברכבת שהיה בה הנפץ, בהם גם אלה שבאו ללוות את קרוביהם. רב הנוסעים הם צעירים לימים שנסעו למקומות שונים למלא את חובתם לעבודת הצבא ושנים עשר איש הם משרתי התחנה והרכבת.

שרפת נפשות. — מקרה נורא קרה במוסקבה בליל היום התשעה עשר לחדש אקטבר: דליקה נפלה באחד הבתים ונשרפה משפחה שלמה איש ואשתו ושלש בנותיהם ורק נער אחד וילדה קטנה נמלטו כאודים מוצלים מאש, נכוים ופצועים כל עוד נפשם בם. בשעה השלישית בלילה פרצה אש מסבה בלתי ידועה באגף בית עץ בעל שתי־דיוטות, והאש אחזה בעת אחת גם במדרגה, אשר בביאת הכבוד, גם במדרגה אשר בביאת החצר. ובדיוטה השניה גרה משפחת איש אחד, קוזניצוב שמו. ראשונה הקיצה אשתו משנתה ותמהר להעיר את בעלה. הוא קם ויפתח מהר את הדלתות, ובראותו כי המדרגות בוערות באש, קרא לאשתו להמלט ככל אשר תוכל. אז הקיצו גם יתר בני הבית. בתם, נערה בת תשע עשרה שנה, קפצה דרך החלון ותמת תחתיה. את גויתה מצאו אחרי כן בערמות האודים. אחריה קפצה האשה, אשר נמצאה אחרי הדלקה תחת ערמות גחלים כל עוד רוח החיים בקרבה, ויובילוה לבית החולים, אך כעבר חצי שעה מתה. אחרי האם קפצה ילדה קטנה, ובדרך נס נשארה בחיים, אף כי נפצעה פצעים אנושים. קוזניצוב בעצמו חפש במעונו את בתו הקטנה ויחנק במעונו בעשן. אחר הדלקה מצאוהו מת והוא חובק את בתו הקטנה, ובתו הבכירה נמצאה מתה תחת המטה. נער בן שלש עשרה נצל בעברו מתוך מדורת האש דרך המדרגה, פניו נצרבו מאד, אך את נפשו הציל.

הקברה. — בימים האלה מת בפילדלפיה (אמריקה) הרב הדרשן דקטור מרדכי יסטרוב. הרב המנוח היה גדול בתורה וחכמה ויהי גם בעל מדות טובות מאד, על כן היה חביב ונכבד מאד לכל מכיריו הרבים. הוא חבר גם ספרים טובים ומועילים מאד.

המנוח שזכה לזקנה מפלגת — השאיר אחריו בנים ובני בנים ומהם חכמים מפרסמים, גם העמיד תלמידים הרבה. יהי זכרו ברוך.

בדרך לארץ ישראל. — מעיר טרנפול כותבים ל„הצפירה", כי דרך העיר הזאת עבר האדון ישראל בלקינד עם ה„יתומים", תלמידיו העתידים בבית הספר, שנוסד בעדם על ידו בארץ ישראל. הציונים בעיר ההיא, וביחוד חברת הנשים הציוניות „יהודית", קבלו את היתומים בחבה רבה מאד וימלאו את כל צרכיהם. נשים רבות בכו למראה הנודדים הקטנים האלה. מחזה מעציב היה לראות בהאסף כל היתומים האלה לבית התפלה לקרא „קדיש". מעיר טרנפול יסע מר בלקינד עם היתומים לעיר טריאסטי ושם ירדו באניה אשר תביאם ליפו.

מראות בשמים.— בעיר קורוטשה (רוסיה) נראו במרום השמים שני עמודי אש גדולים אשר קרבו זה לזה והיו לעמוד אחד. המחזה ארך כעשרים דק (מינוטה).

גם בעיר פלוצק נראו בערב יום 31 אקטבר על פני הרקיע למאת צפונית־מערבית שני עמודי אש.

מות סופר עברי.— ביום השמיני לחדש מרחשון מת בוילנא הסופר החכם רבי הלל נח מגיד, המכנה בשם שטינשנידר (מחוקק) מוילנא, והוא בן שבעים וחמש שנים. הסופר הישיש הזה הצטין עד יום מותו בזכרונו הנפלא וביד(י)עותיו הרבות בתולדות גדולי וילנה וחכמיה, ואת ידיעותיו אלה השאיר בספריו וזכרונותיו אשר חבר על תולדות גדולי עמנו. הסופר המנוח היה מצין בשקידתו הרבה להגות בספרים ובענותו וטוב לבו. יהי זכרו לברכה.

רעשי אדמה.— העיר טורשים בארץ פרס נהרסה כלה ברעש אדמה חזק מאד, וכפי שמודיעים על ידי הטלגרף אבדו שם מאה וחמשה ושלשים נפש. מרוסיה נשלחו שמה רופאים לעזרה.

גם בעיר טולנטיני אשר באיטליה הרגשה בימים האלה דחיפה עצומה בבטן האדמה וקול רעש גדול נשמע מתחת. למחרת נשנה החזיון הזה, אך אסונות לא היו שם.

יוסף לפני פרעה.

קוֹף מְצֻיָּן. — בֵּין הַחַיּוֹת הַמְצֻיָּנוֹת אֲשֶׁר בַּכְּבָר בְּבֶּרְלִין מְצֻיָּן בְּיִחוּד קוֹף אֶחָד מִמִּשְׁפַּחַת הָאוֹרַנְג־אוּטַנְג, וְהוּא כְּבֶן אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ שָׁנִים, וּשְׁמוֹ „טוֹמִי". לַקּוֹף הַזֶּה פָּנִים לְבָנִים וְהוּא שָׂמֵחַ תָּמִיד, מִתְעָרֵב עִם הַבְּרִיּוֹת וּפִקֵּחַ מְאֹד. הוּא בַּר שֵׂכֶל כִּמְעַט כְּאַחַד הָאָדָם. הוּא וַחֲבֶרְתּוֹ הַקּוֹפָה, שֶׁהִיא מִמִּשְׁפַּחַת שִׁמְפַּנְזֶה הַנִּקְרֵאת בְּשֵׁם „מִיסִי" גּוֹנְבִים בְּעָרְמָה אֶת הַמַּפְתֵּחַ מֵאֵת הַמְשָׁרֵת וּמְנַסִּים לְהוֹצִיא מִן הַמָּזוֹן פֵּרוֹת וּשְׁקֵדִים הָאֲהוּבִים לָהֶם מְאֹד.

בְּיוֹם בָּהִיר מִתְגַּנֵּב טוֹמִי וּמִיסִי רַעְיָתוֹ מִן הַכְּבָר וּבוֹרְחִים לָהֶם הַגַּנָּה לִשְׁאֹף רוּחַ, לְשִׂמְחַת הָאֲנָשִׁים הָרַבִּים הַנִּמְצָאִים שָׁם וְהַמִּתְעַנְּגִים עַל הַחִזָּיוֹן הַזֶּה. טוֹמִי שָׂמֵחַ אָז מְאֹד וְהוּא מִתְגַּלְגֵּל כְּכַדּוּר בֵּין הַשִּׂיחִים וּמְטַפֵּס וְעוֹלֶה עַל הָעֵצִים הַגְּבֹהִים, מְקַפֵּץ מֵעָנָף לְעָנָף מַעְלָה מַעְלָה עַד הַגִּיעוֹ אֶל הַצַּמָּרוֹת לְמָעְלָה. בְּטֶרֶם יַעֲמֹד עַל אַחַד הָעֲנָפִים הוּא מְנַסֶּה תְּחִלָּה בְּרַגְלוֹ אֶת חֹזֶק הָעָנָף וְאָז הוּא עוֹלֶה עָלָיו. בְּשִׁבְתּוֹ עַל רֹאשׁ הַצַּמֶּרֶת הוּא בּוֹחֵר לוֹ עֲבוֹדָה נְעִימָה: הוּא רָאָה בְּעָבְרוֹ, כִּי בַּגַּן הַקָּרוֹב אוֹכְלִים הַתְּיָשִׁים בְּעֹנֶג אֶת עֲלֵי הָעֵצִים הַנּוֹשְׁרִים עַל הָאָרֶץ, עַל כֵּן יִקְטֹף גַּם הוּא עָלִים מֵעַנְפֵי הָעֵץ שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלָיו וְזוֹרְקָם לָאָרֶץ וּמִתְעַנֵּג לִרְאוֹת אֶת הַתְּיָשִׁים חוֹטְפִים אֶת הֶעָלִים וְנִלְחָמִים זֶה בָּזֶה בִּשְׁבִילָם.

לְקוֹל מְשָׁרֵת הַכְּבָר הַקּוֹרֵא אוֹתוֹ הוּא מְמַהֵר לָרֶדֶת מֵעַל הָעֵץ וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו בִּמְנוּחָה לָשׁוּב אֶל מְעוֹנוֹ.

מִשְׁלַחַת עַכְבָּרִים רָעִים. — הָעִתּוֹנִים הַיַּפּוֹנִים מוֹדִיעִים, כִּי בִּגְלִיל אֶחָד בְּיַפּוֹנְיָה הִתְרַבּוּ בְּיַעַר אֶחָד גָּדוֹל עַכְבָּרִים גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים בְּמִסְפָּר רַב מְאֹד אֲשֶׁר לְמִלְיוֹנִים יַגִּיעַ. הָעַכְבָּרִים הַקְּטַנִּים אָרְכָּם כַּחֲצִי רֶגֶל, וְהַגְּדוֹלִים — רֶגֶל וָחֵצִי, כְּלוֹמַר, גְּדוֹלִים הֵם גַּם מִן הֶחָתוּל.

וְהָעַכְבָּרִים הָאֵלֶּה יוֹצְאִים לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים וּמִתְנַפְּלִים עַל הַשָּׂדוֹת וּמַשְׁחִיתִים כָּל חֶלְקָה טוֹבָה מִבְּלִי הַשְׁאִיר שָׂרִיד. כַּאֲשֶׁר הֵחֵלּוּ תּוֹשְׁבֵי הַכְּפָרִים לְהִלָּחֵם בָּהֶם הִשְׁתָּעֲרוּ הָעַכְבָּרִים עוֹד יוֹתֵר וַיִּתְפָּרְצוּ אֶל עָרִים וּכְפָרִים וַיִּתְנַפְּלוּ גַּם עַל בַּהֲמוֹת הַשָּׂדֶה וְגַם עַל הָאָדָם. אָז יָצָא עֲלֵיהֶם הָמוֹן רַב בְּכַשִּׁילִים וְכֵילַפּוֹת, בְּקַרְדֻּמּוֹת וּרְמָחִים וַיַּעֲשׂוּ הֶרֶג רַב בָּעַכְבָּרִים הַמַּזִּיקִים הָאֵלֶּה. עַד מֵאָה וְשִׁשִּׁים אֶלֶף עַכְבָּרִים נֶהֶרְגוּ. אֲבָל גַּם זֶה לֹא הוֹעִיל עוֹד. אֶל הֶעָרִים וְהַכְּפָרִים חָדְלוּ אָמְנָם לָבוֹא, אֲבָל אֶת תְּבוּאוֹת הַשָּׂדוֹת הֵם מוֹסִיפִים לְהַשְׁחִית כְּבָרִאשׁוֹנָה. (הַצְּפִירָה).

בָּתֵּי חֲרֹשֶׁת (פַבְּרִיקָאוֹת) לְמַעֲשֵׂי נְיָר. — בָּעֵת הַזֹּאת נִמְצָאוֹת בְּכָל הָעוֹלָם אַרְבַּעַת אֲלָפִים פַבְּרִיקָאוֹת לְמַעֲשֵׂי נְיָר הַמּוֹצִיאוֹת שָׁנָה שָׁנָה שְׁנַיִם וְשִׁשִּׁים מִלְיוֹן פּוּד נְיָר. אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים מִלְיוֹן פּוּד נְיָר מוֹצִיאִים לְהַדְפָּסַת עִתּוֹנִים וּסְפָרִים; כִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִלְיוֹן פּוּד מוֹצִיאִים לְמִכְתָּבִים פְּרָטִיִּים; כְּשִׁשָּׁה מִלְיוֹנִים וּמֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף פּוּד מוֹצִיאִים לְצָרְכֵי מוֹסְדוֹת הַמֶּמְשָׁלוֹת; כְּשִׁשָּׁה מִלְיוֹנִים וּמֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף פּוּד מוֹצִיאִים לְבָתֵּי הַסֵּפֶר וּכְשִׁשָּׁה מִלְיוֹנִים וּמָאתַיִם פּוּד — לִכְרִיכַת סְחוֹרָה בְּבָתֵּי הַמִּסְחָר.

בֵּית הַסֵּפֶר הַגָּדוֹל שֶׁבְּכָל הָעוֹלָם. — זֶה לֹא כְבָר גָּמְרוּ בְּנוּיוֹרְק, (אֲמֶרִיקָה הַצְּפוֹנִית) בֵּית סֵפֶר בִּנְיָן שֶׁהוּא לֹא רַק הַגָּדוֹל בְּכָל אֲמֶרִיקָה, כִּי גַּם בְּכָל הָעוֹלָם. הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְכָל מַכְשִׁירָיו תּוֹפְסִים מְקוֹם שֶׁל אַרְבָּעִים כִּבְרוֹת אֶרֶץ (אַקֶער) אֲדָמָה. בַּבִּנְיָן הָעֲנָק שֶׁל בֵּית הַסֵּפֶר הַזֶּה יֵשׁ שְׁמוֹנִים וְשִׁבְעָה חַדְרֵי לִמּוּד, וּבָהֶם יֵשׁ מָקוֹם לַחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים תַּלְמִידִים. וּשְׁנֵי אוּלַמִּים גְּדוֹלִים יֵשׁ בּוֹ, אֲשֶׁר בָּהֶם יִתְאַסְּפוּ הַתַּלְמִידִים בְּרִגְעֵי הַהַפְסָקָה: הָאֶחָד עַל הַגָּג, וְהוּא לַנְּעָרִים; וְהַשֵּׁנִי — אַכְסַדְרָה מְכֻסָּה מִכָּל צְדָדֶיהָ, וְהִיא לַנְּעָרוֹת. („הַמֵּלִיץ").

שֶׁלֶג וּבְרָקִים. — בַּיָּמִים הָאַחֲרוֹנִים נִרְאָה בְּעִיר אֲרִיוֹל (רוּסְיָה) מַרְאֶה נִפְלָא מִפַּלְאֵי מַרְאוֹת הַטֶּבַע: עַל הָאָרֶץ יָרַד שֶׁלֶג רַב וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה בָּרְקוּ בְּרָקִים וְרָעֲמוּ רְעָמִים כִּבְאֶחָד מִימֵי הַקַּיִץ.

אֹרֶךְ יָמִים. — הָאִישׁ הַיּוֹתֵר זָקֵן אֲשֶׁר בִּנְיוּ־דֶּזֶרְסִי (אַחַת מִמְּדִינוֹת אֲמֶרִיקָה הַצְּפוֹנִית) הוּא אִישׁ יְהוּדִי, זְאֵב וַיְסְמַן שְׁמוֹ. בַּיָּמִים הָאֵלֶּה חָגַג אֶת יוֹם הוּלַדְתּוֹ שֶׁל שְׁנַת הַמֵּאָה וּשְׁלֹשָׁה. הוּא נוֹלַד בְּפֶּלֶךְ קִישִׁינוֹב בְּרוּסְיָה, וּבִהְיוֹתוֹ בֶּן עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁנִים בָּא לַאֲמֶרִיקָה. הַזָּקֵן הַזֶּה עוֹדֶנּוּ בָּרִיא וְחָזָק עַד לְהַפְלִיא. בְּחַג יוֹבְלוֹ זֶה יָצָא בְּמָחוֹל עִם נְכָדָיו הָרַבִּים וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו הַזְּקֵנִים וְהָאוֹרְחִים, שֶׁבָּאוּ לְבָרְכוֹ לְחַג יוֹבְלוֹ.

פְּרָאִים בְּקָלִיפוֹרְנְיָה. — תַּיָּר מְלֻמָּד אֶחָד מְסַפֵּר כִּי בִּהְיוֹתוֹ בְּקָלִיפוֹרְנְיָה — מְדִינָה בַּאֲמֶרִיקָה הַצְּפוֹנִית — גִּלָּה מִשְׁפַּחַת פְּרָאִים אַחַת הַחַיָּה עַל רָאשֵׁי הָעֵצִים הָעֲנָקִים הַנִּמְצָאִים בָּאָרֶץ הַהִיא, אֲשֶׁר גָּבְהָם מַגִּיעַ מִמָּאתַיִם עַד שְׁלֹשׁ מֵאוֹת רֶגֶל מֵעַל הָאָרֶץ. הַפְּרָאִים הָאֵלֶּה נֶעֱלָמִים לְגַמְרֵי מֵעֵין אָדָם בְּתוֹךְ הֶעָלִים הַגְּדוֹלִים וְהָרַבִּים אֲשֶׁר עַל הָעֵצִים הָאֵלֶּה, עַד כִּי הָעוֹמְדִים מִתַּחַת לֹא יִרְאוּם כְּלָל. יוֹשְׁבֵי הָעֵצִים הָאֵלֶּה — מְסַפֵּר הַתַּיָּר — מְטַפְּסִים עַל גִּזְעֵי הָעֵצִים וְהָעֲנָפִים בִּמְהִירוּת נִפְלָאָה כִּמְהִירוּת הָאַלּוֹנִי. גַּם בְּנִקְבוֹת הָעֵצִים הַגְּדוֹלִים אֶפְשָׁר לִמְצֹא אֶת הַפְּרָאִים הָאֵלֶּה.

בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים רָאָה הַתַּיָּר חֲבָלִים קְשׁוּרִים לָעֲנָפִים הַגְּבֹהִים שֶׁל הָעֵצִים. בְּעֶזְרַת הַחֲבָלִים הָאֵלֶּה מְקַפְּצִים הַפְּרָאִים מֵעֵץ לְעֵץ. וּפַעַם אַחַת הִצְלִיחַ לִרְאוֹת מִקָּרוֹב אֶת אַחַד הַיְצוּרִים הָאֵלֶּה וְהִתְחִיל לִרְדֹּף אַחֲרָיו, אַךְ לֹא יָכֹל לְתָפְשׂוֹ. כַּנִּרְאֶה הָיָה זֶה נַעַר בֶּן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה, בַּעַל עוֹר שָׁחוֹר, שְׂעָרוֹת קְצָרוֹת, יָדַיִם וְרַגְלַיִם אֲרֻכּוֹת וּסְחָבָה כֵּהָה קְשׁוּרָה לוֹ עַל מָתְנָיו.

רַעַשׁ אֲדָמָה. — בְּעִיר סַנְטְיָגוֹ אֲשֶׁר בְּאִי קֻבָּה הָיָה בַּיָּמִים הָאֵלֶּה רַעַשׁ אֲדָמָה גָּדוֹל שֶׁאָרַךְ חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה שְׁנִיָּה (סֶקוּנְדָה). יוֹשְׁבֵי הַבָּתִּים מִהֲרוּ לְהִמָּלֵט עַל נַפְשָׁם מִבָּתֵּיהֶם אֶל הָרְחוֹבוֹת, שֶׁשָּׁם נָפְלוּ עַל בִּרְכֵּיהֶם וְהִתְפַּלְּלוּ. בָּתִּים הִתְנוֹדְדוּ וְנָפְלוּ כִּשְׁבָבִים. לְבֵנִים וְטִיחַ־סִיד נִתְּכוּ כַּמָּטָר.

חכמת המזרה.— עתון אחד היוצא בסיביריה מספר על דבר מלך קוריאה (ממלכה קטנה בקצה מזרח אסיה) כדברים האלה: על „לי" מלך קוריאה מתה זה לא כבר אשתו האהובה, ויתעצב המלך אל לבו מאד, עד כי ישב כל הימים עצוב ומשומם בחדרו. השרים ורואי פני המלך היו אובדי עצות, מבלי דעת איכה ינחמו את המלך הנעצב. אך אחד מרואי פני המלך מצא סוף סוף עצה טובה: הוא נגש אל המלך ויאמר לו: „אדני ומלכי! שמוע שמע עבדך, כי בארצות המערב המציאו החכמים מכונה נפלאה, אשר יקראו לה תילפון. בעזר המכונה הזאת אפשר לשמע קול איש גם אם לא ידבר. ועתה אם על המלך טוב יצוה לעשות תילפון בארמון המלך ולחברו עם קבר המלכה, ושמע המלך את קולה ודבר עמה.

ומלך קוריאה אשר לא היה לו שום משג מן התילפון הואיל לעשות כעצת יועצו, ויצו לאינז'ניר אנגלי אחד היושב בקוריאה לעשות את התילפון למען אשר יוכל לדבר בו עם המלכה האהובה. ולא ארכו הימים והאינז'יניר כלה את מלאכתו והמלך נגש לדבר עם רעיתו המתה; אך לדאבונו הגדול, לא הקשיב אפילו הגה אחד מפי המלכה האהובה.

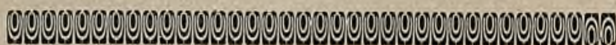
אז בערה חמת המלך באינז'יניר האנגלי ויצו לשלחו מכל ארץ קוריאה ואת יועצו צוה לענש קשה: להלקותו אלף מלקות במקלות (העניש היותר רגיל בקוריאה) ולשלל ממנו את הזכות לשאת משרת הממשלה כל ימי חייו. הדבר הזה קרה בחדש פברואר העבר. מן המעשה הזה אפשר להבין מה מעטה היא ידיעת בני קוריאה בהמצאות אירפה, ומה מאד נשרשה אמונת ההבלים גם בקרב ראשי העם ההוא.

אוכלי אדם.— אנשי אניה אחת שבאו לעיר קדיקס (ספרד) מפרננדו פו מספרים שהפראים שם הרגו סוחר גרמני אחד, שבא אליהם להחליף פניני זכוכית בצבע השני, ויאכלו את בשרו.

גשם שחור.— בקוקז ירד בימים האלה גשם שחור מאד: כאשר חדל הגשם היו כל הבתים כמכסים בפיח.

מחצית שקל נחשת בימי שמעון החשמונאי.

המו"ל: הוצאת „תושיה" בורשה.
העורכים: א. ל. בן־אביגדור וש. ל. גרדון.
כתבת ה„עולם הקטן", „הפדגוג", ו„הנעורים":
Издательство „Тушія", Отделеніе „Оламъ Катанъ", Варшава.
Verlag „Tuschijah", Abtheilung „Olam Katan", Warschau.

ספרי חנוך ולמוד ומקרא (הוצאת „תושיה"):

1] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטה הטבעית) עם 24 ציורים יפים ואותיות הכתיבה. נדפסת על טבלא גדולה להדביק אל הקיר בבה"ס.
מחירה 20 קאפ'. פאר' 2 קאפ'.
מדבקת על ניר עב—30 קאפ'. פאר' 6 ק'.

2] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) מטולטלת, ערוכה בקוביות (בגזרי עץ קטנים), בתבת־ניר יפה— ובתוכה לוחות־לדוגמא ערוכות לזה.
מחירה 75 ק'. פאר' 10 קאפ'.

3] הנ"ל, בגזרי ניר עב קטנים, בתבת ניר כנ"ל.
מחירה 60 ק'. פאר' 10 ק'.

4] אלפא ביתא מטולטלת, ערוכה בקוביות. אותיותיה מדבקות על גזרי עץ קטנים מרבעים (קוביות) עם נקודות מיוחדות, להרכיב מהן מלות ומאמרים— ערוכה בתבת ניר.
מחירה 60 קאפ'. פאר' 20 קאפ'.

5] הנ"ל, מדבקת על גזרי ניר עב קטנים, בתבת ניר כנ"ל.
מחירה 50 ק'. פאר' 10 ק'.

6] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (עפ"י השטה הטבעית), עם 82 ציורים יפים. נדפסת על טבלא גדולה להדביק אל הקיר בבה"ס.
מחירה 25 קאפ'. פאר' 2 קאפ'.
מדבקת על ניר עב—35 ק'. פאר' 8 ק'.

7] הנ"ל, במחברת קטנה ונאה, מכורכת במעטפה ציורית (בצבעים) יפה.
מחירה 50 קאפ'. פאר' 10 קאפ'.

8] אלפא ביתא מצוירת בצבעים (כנ"ל) מטולטלת, ערוכה בקוביות. ערוכה בתבת ניר גדולה ויפה עם ציור נאה בצבעים ממעל.
מחירה 1 רוכל. פאר' 20 ק'.

9] עברית בלשון עם ועם. למוד הקריאה למתחילים. י. לוינזון וי. ח. טביוב.
I למדברים רוסית, II למדברים זרגון.
מחיר כל מחברת בכריכה 25 ק'. פאר' 4 ק'.

10] ראשית דעת שפת עבר (כנ"ל עם ציורים). מ. קרינסקי.
מחירו 30 קאפ', מכ' בבד 40 ק'. פארטא 6 קאפ'.

11] הקריאה העברית (למתחילים). י. ב. לבנר.
מחירו 15 קאפ', מכ' בבד 25 קאפ'. פאר' 4 ק'.

12] בית הספר לתורת הכתיבה העברית, בחמש מחברות (מאושר מטעה"מ). מ. קרינסקי.
מחיר כל מחברת 7 קאפ'. פארטא 2 קאפ'.

13] לפי הטף להורות את הילדים לדבר עברית מבלי עזרת תרגומים. ד. ילין.
ספר המורה, שני חלקים (החלק השני עם לוחות־תמונות).
מחיר כל חלק 75 ק', מכ' בבד 90 ק'. פאר' 10 ק'.
שני החלקים מכ' יחד בבד 1.70: פאר' 14 ק'.

14] מקרא לפי הטף, להורות את ילדי ישראל קרא וכתוב ודבר עברית, על פי השטה הטבעית, עברית בעברית, עם ציורים. הנ"ל.
ספר התלמיד, שני חלקים.
מחיר כל חלק 75 קאפ' בכריכה. פאר' 8 ק'.

15] המכין. פרוזדור לכל ספרי הלמוד. (מאושר מטעה"מ). י. ח. טביוב.
מחירו 30 ק', מכ בבד 40 ק'. פאר' 6 ק'.

16] ראשית למודי שפת עבר (עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית באותיות עבריות). י. גרזובסקי.
מחירו 50 ק', מכ' בבד 65 ק'. פאר' 8 ק'.

17] גן הילדים. כריסטומתיה עברית עם תרגום המלים ברוסית ואשכנזית (באותיות עבריות, עם ציורים). ש. ברמן.
מהדורא חדשה מתוקנת.
חלק ראשון מחירו 75 ק', מכ' בבד 90 ק'. פאר' 10 ק'.
חלק שני מחירו 50 ק', מכ' בבד 65 ק'. פאר' 6 ק'.
שני החלקים מכ' יחד בבד 1.45 רובל. פאר' 16 ק'.

18] בת חיל או תורת אם, ספר מקרא לבנות ישראל. י. מיוחט.
מחירו 40 ק', מכ' בבד 50 ק'. פאר' 6 ק'.

19] מדריך הילדים. מתודה וכריסטומתיה (עם תרגום המלות ברוסית) בב' חלקים (מאושר ממה"מ). ק. ולוצקי.
כל חלק 35 ק', מכ' בבד 50 ק'. פאר' 8 ק'.
שני החלקים מכ' יחד בבד 85 ק'. פאר' 14 ק'.

20] רע הילדים. ספר מקרא למתחילים, כלו מנקד, עם „אוצר המלים" בתרגום רוסי (מאושר מטעה"מ). י. ב. לבנר.
מחירו 40 ק', מכ' בבד 50 ק'. פארטא 8 קאפ.

21] ידידנו. מועדי ישראל ותפלותיהם עם תרגום המלות ללשון רוסיה (מאושר מטעה"מ). הנ"ל.
מחירו 40 ק', מכ' בבד 50 ק'. פאר' 6 ק'.

22] מורה הילדים. מתודה עם תרגום המלות ברוסית ואשכנזית באותיות עבריות (מאושר מטעה"מ). י. ח. טביוב.
מחירו 90 קאפ', מכ' בבד 1.05. פאר' 14 קאפ'.
מפתח (לתרגומי מורה הילדים). הנ"ל.
מחירו 10 ק', מכ' בבד 20 ק'. פאר' 4 ק'.

23] עדן הילדים. כריסטומתיה עברית עם תרגום המלות ברוסית, אשכנזית באותיות עבריות, צרפתית ואנגלית. (מאושר מטעה"מ). הנ"ל.
חלק ראשון מחירו 80 קאפ', מכורך בבד 95 ק'. פארטא 10 קאפ'.
חלק שני מחירו 70 ק', מכורך בבד 85 קאפ'. פארטא 8 קאפ'.

24] אגרון לבני הנעורים. מכתבים למופת לילדים ולילדות, לנערים ולנערות, עם מלון לכל המלים והמבטאים החמורים. הנ"ל.
מחירו 50 קאפ', מכ' בבד 65 ק', מכ' הדר 75 ק'. פארטא 8 ק'.

25] בית ספר עברי. ספר מקרא ולמוד. י. גרזובסקי.
חלק ראשון 25 ק', מכ' בבד 35 ק'. פאר' 4 ק'.
חלק שני 50 ק', מכ' בבד 65 ק'. פאר' 8 ק'.
חלק שלישי 75 ק', מכ' בבד 90 ק'. פאר' 12 ק'.

26] הדקדוק העברי. דקדוק קצר למתחילים, מנוקד. ל. שאצקי.
מחירו 40 ק', מכ' בבד 50 ק'. פאר' 6 ק'.

27] תרגילי הדקדוק העברי (להקראה ונתוח). הנ"ל.
מחירו 30 ק', מכ' בבד 40 ק'. פאר' 6 ק'.

28] מחברות לנתוחי־דקדוק (שלש מחברות). א. י. גוטליב.
מחיר כל מחברת 10 ק'. פאר' 2 ק'

29] דקדוק לשון עברית מאת שמואל דוד לוצטו (שד"ל), מעבד ע"י אברהם כהנא.
מחירו 50 ק', מכ' בבד 65 ק'. פאר' 8 ק'.

30] מערכת הפעלים (ספר שמושי). א. קליינמן.
מחירו 50 ק', מכ' בבד 65 ק'. פאר' 8 ק'.

31] קצור דברי הימים לעם ישראל מראשית היותו עד היום הזה (מנוקד). י. גרזובסקי.
מחירו 50 קאפ', מכורך בבד 60 ק', מכורך הדר 70 ק'. פארטא 6 ק'

32] תולדות עם ישראל (מנוקד). א. ז. רבינוביץ.
חלק ראשון מחירו 50 ק', מכ' בבד 65 ק'. פאר' 8 ק'.
חלק שני מחירו 55 ק', מכ' בבד 70 ק'. פאר' 8 ק'.
חלק שלישי מחירו 80 קאפ', מכ' בבד 90 קאפ'. פאר' 10 ק'.
כל שלשת החלקים (כל הספר) מכורכים יחד בבד הדר 2,10. פאר' 20 ק'.
נמצא להמכר גם בספרים קטנים: ספר א' ב' ה' כ"א 15 ק'; ספר ג' ד' ו' ז' ח' ט' י' כ"א 20 ק'. פאר' לכל ספר 2 ק'.

33] למען אחי הקטנים. שירי ילדים (פורמט גדול). א. ליבושיצקי.
מחירו 60 ק', מכ' פשוט 75 ק', מכ' הדר 85 ק', פארטא 10 ק': על ניר רינאל 1 ר', מכ' הדר 1.25. פאר' 12 ק'.

34] הכנור. קובץ שירים לילדים ולבני הנעורים, מאת משוררים שונים. ספר ראשון: שירי הטבע. ספר שני: משלים. ספר שלישי: אגדות.
מחיר כל ספר 25 ק', מכ' 35 ק'. פארטא 6 ק'.

35] פרקי אבות לבני הנעורים (עם תרגום רוסי והערות ובאורים). א. ליבושיצקי.
מחירו 25 ק', מכ' בבד 35 ק'. פאר' 4 ק'.

36] בעיר וביער (משלים), ב"ח. י. שטינברג.
מחיר כל חלק 30 ק', מכ' בבד 40 ק'. פאר' 4 ק'.
שני החלקים ביחד מכורך בבד 80 ק'. פאר' 8 ק'.

37] שיחות ילדים. קובץ אגדות מקוריות לילדים (פורמט גדול). מנוקד. הנ"ל.
מחירו 40 ק', מכ' 65 ק'. פארטא 6 קאפ'.

38] כל אגדות ישראל (פורמט גדול. מנוקד, מאושר מטעה"מ). י. ב. לבנר.
חלק ראשון מחירו 75 ק', מכ' הדר בבד 1 רובל. פאר' 8 ק'.
חלק שני מחירו 1.05 ר', מכ' בבד 1.65, הדר בבד 1.75. פארטא 16 ק'.
שני החלקים מכ' יחד הדר בבד 2.60. פאר' 24 ק.

39] עולם קטן. עתון מצויר לבני הנעורים. מהדורא ראשונה.
65 חוברות בחמשה כרכים (13 חוב' בכל כרך).
כל כרך במחיר 1.50 רובל.
כל 26 חוב' מכ' יחד 3 רובל.
כל הקבוצה ביחד מכ' הדר 6 רובל.

40] לוח־עולם קטן. קובץ ספרותי ושמושי לבני הנעורים לשנת תרס"ג עם תמונות וציורים.
מחירו 75 קאפ', לחותמי ה„עולם קטן" רק 50 ק'.
מכ' בניר 10 ק' (מכ' הדר 25 ק') בעד הכריכה.

41] ספר החנכה. מאסף לבני הנעורים עם תמונות וציורים.
מחירו 25 ק', מכ' 40 ק'. פארטא 4 ק'.

42] פרקי תלמוד. כריסטומתיה תלמודית למתחילים, עם תרגום המלות התלמודיות ברוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). א. ל. ביסקא.
מחירו 40 ק', מכ' בבד 55 ק'. פאר' 6 ק'.

43] מורה הסגנון ושמוש הלשון העברית (עם דוגמאות ופרקי שנון רבים לשמוש המעשי, וחלק מיוחד על תורת הנקוד לכל פרטיה). י. ח. טביוב.
מחירו 1 ר', מכ' בבד 1.15. פאר' 14 ק'.

44] תורת הספרות. מורה חקי הסגנון הפרוזי והשירי ותורת הספרות לכל חלקיה השונים (עם דוגמאות רבות מכל מקצעות הספרות העברית בכל תקופותיה). ש. ל. גרדון.
מחירו 1 ר', מכ' בבד 1.15. מכ' הדר 1.25 ר'. פאר' 14 ק'.

45] מבחר הספרות. אנתולוגיה עברית, מכילה לקוטים נבחרים ממיטב הספרות העברית החדשה בשיר ובפרוזה של משוררינו וסופרינו הגדולים (עם תולדות כל סופר וערכו והערות נחוצות). י. ח. טביוב.
מחירו 90 ק', מכורך בבד הדר 1.15. פאר' 14 ק"ג

16] תולדות היהודים (הסטורית פופולרית ערוכה לעם ולבני הנעורים). יעקב פרנקל.
מחיר חלק א', ב', ג' 50 ק' כ"א. פאר' 6 ק'; חלקי ד', ה' 75 ק' כ"א. פאר' 10 ק'. בשני כרכים מכ' הדר כל כרך 1.75 ר'. פארטא 20 קאפ'.

47] מלון של כים. מעברית לרוסית ואשכנזית (באותיות עבריות). מלון מלא ושלם לשפה העברית הישנה והחדשה, של התנ"ך, התלמוד והמדרשים ושל הספרות העברית החדשה. י. גרזובסקי וד"ר י. קלוזנר.
מחירו 2.35 רובל, מכ' הדר 2.60. פארטא 20 ק'.

Издательство „ТУШІЯ", Варшава. — Verlag „TUSCHIJAH", Warschau.

Herausgeber u. Eigenthümer: Verlag „Tuschijah". Verantwortlicher Redacteur S. M. Laser. Druck von Josef Fischer in Krakau.